

*Dr. Ferge Zsigmond**

A SZERZŐI JOG ÁLTAL VÉDETT ZENEI MŰ NYILVÁNOS WIFIHÁLÓZATON KERESZTÜL TÖRTÉNŐ LETÖLTÉSRE VALÓ RENDELKEZÉSRE BOCSÁTÁSÁVAL KAPCSOLATOS FELELŐSSÉG KÉRDÉSEINEK TISZTÁZÁSA

I. BEVEZETÉS

A napjainkra felvetődött élethelyzetekben jámbor óhajnak tűnik csupán, hogy az uniós országok a meglévő uniós és nemzeti jogi szabályozás felhasználásával a szerzői és szomszédos jogok védelme érdekében gyors és hatékony megoldásokat találjanak az online környezetben felmerülő jogi akadályokra, és biztosítsák, hogy a szankciók hatékonyak, arányosak és visszatartó erejűek legyenek.

A mindennapi problémát az okozza, hogy a jogosultak olyan műszaki intézkedéseket alkalmazhatnak, amelyek célja a szerzői jog, a szomszédos jogok, illetve az adatbázisokon fennálló sui generis jogok jogosultjai által nem engedélyezett cselekmények megakadályozása vagy korlátozása. Reális azonban annak a veszélye, hogy az ilyen intézkedésekkel biztosítani kívánt technikai védelem megkerülését megkísérlik jogsértő tevékenységgel lehetővé tenni vagy megkönnyíteni.

A pusztán adattovábbító csatornaként, gyorsítótárként vagy szolgáltatók webtárhelyeként működő wifiszolgáltatók, amennyiben az irányelvi és tagállami szabályozás meghatározott feltételeinek eleget tesznek, nem tehetők felelőssé az általuk továbbított vagy tárolt adatokért.

A szerzői jogilag védett művek és egyéb teljesítmények megfelelő védelmére szolgáló műszaki intézkedések fejlesztése és egységes alkalmazása alapvető fontosságú, mivel ezek az intézkedések szolgálják a jogi alapelvek és garanciák érvényesítését. Az irányelvet átültető nemzeti szabályok semmilyen általános nyomkövetési kötelezettséget nem írhatnak elő a „közvetítők” számára az általuk küldött vagy tárolt információkra vonatkozóan annak érdekében, hogy az ilyen jogellenes tevékenységeket feltárják, illetve megelőzzék.

Mivel a hálózati környezetben megvalósított cselekményekért való felelősség nem csupán a szerzői és a szomszédos jogokat, hanem más területeket is érint, ezért alapvető, hogy a jogosultak ideiglenes intézkedést kérelmezhessenek az olyan közvetítőszolgáltatókkal szemben, akiknek a szolgáltatásait harmadik személy szerzői jog vagy szomszédos jogok megsértése céljából veszi igénybe.

* Jogtanácsos, külkereskedelmi szakjogász, ferge@freemail.hu.

Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság, EUB) az Európai Unió igazságszolgáltatási szerve. Legfontosabb feladata az Unió jogi aktusai jogszerűségének vizsgálata, illetve az uniós jog egységes értelmezésének és alkalmazásának a biztosítása. Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállamok bíróságai számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében, az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek az EUB elé. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet az EUB határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.¹

Az Európai Bíróság az alábbiakban elemzett Mc Fadden-ügyben hozott ítéletében megállapította, hogy a wifihálózatnak a nyilvánosság számára történő ingyenes hozzáférhetővé tétele annak érdekében, hogy ezzel a potenciális vevők figyelmét felkeltsék egy üzlet áruira vagy szolgáltatásaira vonatkozóan, az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvben foglalt „információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak” minősül. Mivel az irányelv feltételekhez kötötten mentesíti a közvetítőszolgáltatót a harmadik személy által kezdeményezett jogellenes cselekményekért fennálló felelősség alól, a szerzői jogok sérelmet szenvedett jogosultja nem követelhet kártérítést a wifihálózat szolgáltatójától amiatt, hogy a harmadik személyek a hálózati kapcsolatot az ő jogainak a megsértésére használták. Mivel az EUB ítélete szerint az ilyen kártérítési kérelemnek nem adható hely, az is kizárt, hogy a jogosult kérhesse a kártérítési kérelmével összefüggésben felmerült felszólítási, illetve bírósági eljárási költségek megtérítését. Kérdés, hogy van-e olyan eszköz a vázolt élethelyzet megoldására, amely alkalmas arra, hogy egyensúlyt biztosítson egyfelől a szerzői jogok jogosultjainak a szellemi tulajdonhoz fűződő jogai, másfelől a hozzáférést biztosító szolgáltató vállalkozási szabadsághoz és a hálózati felhasználók tájékozódási szabadsághoz való joga között.

* * *

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet az EUB elé a Landgericht München I. (I. sz. müncheni területi bíróság, Németország) a Tobias Mc Fadden és a Sony Music Entertainment Germany GmbH (a továbbiakban: Sony Music) közötti jogvitában terjesztette elő, amely annak megállapítására irányult, hogy fennáll-e Tobias Mc Fadden felelőssége amiatt, hogy az általa működtetett, vezeték nélküli helyi hálózatot (wireless local area network, WLAN) harmadik személy arra használta, hogy azon a nyilvánosság számára a Sony Music által előállított hangfelvételt engedély nélkül hozzáférhetővé tegyen.

Az EUB ítélete² a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi vonatkozásairól szóló irányelv (a továb-

¹ www.curia.europa.eu: Sajtó és Tájékoztatás, SAJTÓKÖZLEMÉNY, Luxembourg, 2016. szeptember 15.

² 2016. szeptember 15-i Tobias Mc Fadden kontra Sony Music Entertainment Germany GmbH, C-484/14. sz. ügy, ECLI:EU:C:2016:689. A továbbiakban: ítélet.

biakban: elektronikus kereskedelemről szóló irányelv³) 12. cikk (1) bekezdése értelmezésére irányul.

A szerzői jog által védett zenei művel kapcsolatos felelősség és jogsértés megállapítására irányuló eljárás főbb elemeit a következő kérdések vázolják.

Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv értelmében vett, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújt-e az a vállalkozó, aki gazdasági tevékenysége körében nyilvános és ingyenes, vezeték nélküli, helyi internetes hálózatot (wifihálózat) működtet?

Milyen mértékben korlátozott e vállalkozónak a szerzői jog vagy szomszédos jogok harmadik személy felhasználók általi megsértéséért fennálló felelőssége?

Kötelezhető-e az ilyen nyilvános wifihálózat működtetője egy jogsértő magatartástól eltiltó határozat alapján arra, hogy a hálózatához való hozzáférést jelszóval tegye biztonságossá?

Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv célja, többek között, a közvetítőszolgáltatók felelősségének korlátozására vonatkozó nemzeti rendelkezések harmonizálása azért, hogy az egységes piac megfelelő működését az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások vonatkozásában is lehetővé tegye. További célja, hogy létrehozza az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások tagállamok közötti szabad mozgását biztosító jogi keretet, és nem az, hogy kifejezetten a büntetőjog területén valósítson meg harmonizációt.⁴

A „wifi” kifejezés, amely a vezeték nélküli hálózat hétköznapi elnevezésévé vált, a legelterjedtebb vezeték nélküli hálózati szabványt jelöli. A vezeték nélküli hálózatok különböző típusait felölelő általános kifejezés a „WLAN”.

Nem ellentétes az irányelvvel az, hogy a jogosult szellemi tulajdon-jogának megsértése esetén a bíróságtól vagy a nemzeti hatóságtól a szolgáltatónak az ügyfelei által elkövetett szerzői jogi jogsértés megszüntetésére vagy megelőzésére való kötelezését kérje.

Mivel a Landgericht München I.-nek kétségei merültek fel az ilyen közvetett felelősségnek az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvvel való megfelelését illetően, tíz kérdést terjesztett az EUB elé. A kérdések számát a lábjegyzet, a tartalmi ismertetésüket a fejezetek bevezetése tartalmazza.⁵

³ 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv).

⁴ 2000/31/EK irányelv, 8. preambulumbekkezdés.

⁵ A Landgericht München I. által az EUB-nek feltett kérdések a dolgozat alábbi címei alatt kerültek feldolgozásra.

III. 1. kérdés: a „gazdasági jellegű” szolgáltatás fogalmához;

IV. 2. és 3. kérdés: a hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosításának terjedelme;

V. 4. és 5. kérdés: a szolgáltatást nyújtó felelősségének határvonalai;

VI. 6., 7., 8. kérdés: a felelősség korlátozására vonatkozó esetleges kiegészítő feltételekről;

VIII. 9., 10. kérdés: a jogsértő magatartástól való eltiltás korlátai.

II. A TÉNYÁLLÁS⁶

Tobias Mc Fadden WLAN-operátor München közelében, Gauting Starnberg kerületében, egy fény- és hangtechnika értékesítésével és bérbeadásával foglalkozó vállalkozás ügyvezetője, vállalkozása közvetlen környezetében egy vezeték nélküli helyi hálózatot működtetett, amely a potenciális ügyfelek számára ingyenes és névtelen internet-hozzáférést biztosított. Az internet-hozzáférés biztosításához T. Mc Fadden egy telekommunikációs vállalat szolgáltatásait használta. A hálózathoz való hozzáférést nem védte le, hogy ezzel felkeltse a szomszédos üzletek ügyfeleinek, a járókelőknek és a szomszédoknak a figyelmét vállalkozására.

Az ítélet megállapításai szerint 2010. szeptember 4. környékén T. Mc Fadden „MCFADDEN.DE”-ről „FREIHEITSTATTANGST.DE”-re változtatta hálózata nevét, utalva ezzel az adatvédelem mellett és a túlzott állami felügyelettel szemben szervezett demonstrációra. Ugyanebben az időszakban a T. Mc Fadden által működtetett, vezeték nélküli helyi hálózaton keresztül egy albumot, zeneművet a jogosultak engedélye nélkül, ingyenesen hozzáférhetővé tettek az interneten. Az ügyben vitatott volt, hogy 2010. szeptember 4-én ezen internetkapcsolaton keresztül ki kínált jogellenesen letöltésre egy zenei művet.

A Sony Music Entertainment Germany GmbH a zenemű hangfelvételének előállítója és az érintett zenei mű jogtulajdonosa. A Sony Music 2010. október 29-én jogai megsértésével kapcsolatban felszólítólevelet küldött T. Mc Fadden részére.

T. Mc Fadden arra hivatkozott, hogy a vállalkozása keretében üzemeltetett wifihálózat minden felhasználó számára hozzáférhető volt, és felette semmiféle ellenőrzést nem gyakorolt. Szándékosan nem védte jelszóval a hálózatot, hogy ily módon internet-hozzáférést biztosíthasson a nyilvánosság számára. T. Mc Fadden azt állította, hogy az állítólagos jogsértést nem ő követte el, ugyanakkor nem tudta kizárni, hogy a jogsértést hálózatának egyik felhasználója követte el.

E felszólítást követően T. Mc Fadden felperes nemleges megállapítási keresetet („negative Feststellungsklage”) terjesztett elő a kérdést előterjesztő bírósághoz. A Sony Music válaszul az említett zeneműhöz fűződő jogainak megsértéséhez kapcsolódó közvetlen felelőssége miatt kártérítés fizetésére, pénzbírság terhe mellett a jogsértés abbahagyására való kötelezésre, valamint a felszólítási és eljárási költségek megtérítésére irányuló viszontkeresetet indított T. Mc Faddennel szemben.

2014. január 16-án hozott mulasztási ítéletével a Landgericht München I. bíróság elutasította T. Mc Fadden kérelmét, és helyt adott a viszontkeresetben foglaltaknak. A felperessel szemben a jogsértés tekintetében az őt terhelő közvetlen felelősség alapján elmarasztaló határozatot hozott, és kártérítés, valamint a felszólítás költségeinek és a bíróság előtti eljárási költségek megfizetésére kötelezte.

⁶ Ítélet, a 22–33. pont rövidítve.

T. Mc Fadden az ítélettel szemben jogorvoslással élte. Érvei szerint az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv egyszerű továbbítást nyújtó szolgáltatót mentesítő irányelvi előírásokat átültető német jogszabályi rendelkezések alapján a felelőssége kizárt.

A jogorvoslat alapján indult eljárásban a Sony Music elsődlegesen az ítélet helybenhagyását, másodlagosan pedig azt kérte, hogy a kérdést előterjesztő bíróság – amennyiben nem ismeri el T. Mc Fadden közvetlen felelősségét – a vezeték nélküli helyi hálózat felhasználóinak közvetett felelősségére (Störerhaftung) vonatkozó német ítélkezési gyakorlat alapján kötelezze T. Mc Faddent 800 EUR kártérítés fizetésére amiatt, hogy a vezeték nélküli helyi hálózatát nem védte le, és ezáltal lehetővé tette, hogy harmadik személyek a Sony Musicot megillető jogokat megsértsék.

A kérdést előterjesztő Landgericht München I. álláspontja szerint nem személyesen T. Mc Fadden, hanem az ő vezeték nélküli helyi hálózatának egyik ismeretlen felhasználója követte el a Sony Music jogainak megsértését. Megfontolandónak tartja T. Mc Fadden harmadik személyek magatartásáért való felelősségének (Störerhaftung) megállapítását amiatt, hogy a hálózatát nem védte le jelszóval, és ezáltal lehetővé tette, hogy ezt a jogsértést névtelenül elkövessék. Feltette azt a kérdést, hogy az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv egyszerű továbbításhoz mentesítő irányelvi előírásait a német elektronikus médiáról szóló törvénybe átültetett rendelkezései vajon nem képezik-e akadályát T. Mc Fadden bármilyen mértékű felelősségre vonhatóságának.⁷

A Németországi Szövetségi Köztársaság az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv⁸ egyszerű továbbításra, a gyorsítótárban való elhelyezésre, a tárhelyszolgáltatásokra és az általános nyomkövetés hiányára vonatkozó előírásait⁹ ültette át nemzeti jogába. E törvény rendelkezései szerint a szolgáltatók az általános jogszabályi rendelkezések alapján tartoznak felelősséggel a felhasználás céljából rendelkezésre bocsátott saját információikért, azonban nem kötelesek az általuk továbbított vagy tárolt információk nyomon követésére, illetve a jogellenes tevékenységre utaló tények vagy körülmények kivizsgálására. Ezek az általános jogszabályi rendelkezésekben meglévő előírások az információk eltávolítására, illetve felhasználásuk lehetetlenné tételére vonatkozóan előírt kötelezettségeket nem érintik, a szolgáltató felelőssége nem áll fenn.

A német jogban a szerzői jog vagy szomszédos jogok megsértése esetén fennálló felelősség származhat mind a jogsértő személy magatartásából („Täterhaftung”), mind pedig harmadik személy magatartásából („Störerhaftung”).

A német bíróságok a szerzői jogról és szomszédos jogokról szóló törvény 97. §-át úgy értelmezik, hogy jogsértés esetén az a személy, aki anélkül, hogy a jogsértésben elkövetőként

⁷ Telemediengesetz, az elektronikus médiáról szóló, 2007. február 26-i törvény 8. § (1) bekezdés első mondata.

⁸ Telemediengesetz, 2010. március 31-i módosítás 7–10. §.

⁹ 2000/31/EK irányelv, 12–15. cikk.

vagy közreműködőként részt vesz, ahhoz bármely módon, szándékosan és kellő okozati összefüggés mellett hozzájárul, felelősségre vonható („Störer”).

A Landgericht München I. úgy véli, hogy a szolgáltatók nem tartoznak felelősséggel az olyan idegen információkért, amelyeket hírközlő hálózaton keresztül továbbítanak, vagy amelyekhez felhasználás céljából hozzáférést biztosítanak, amennyiben nem ők kezdeményezik az adatátvitelt, nem ők választják ki az adatátvitel címzettjét, és nem ők választják meg vagy módosítják a továbbított információt.

Abban az esetben, ha a szolgáltató a szolgáltatásának egyik igénybevevőjével jogellenes cselekedetek elkövetése céljából szándékosan együttműködik, ez a rendelkezés nem alkalmazható.

A kérdést előterjesztő bíróság tényállásból megállapítható álláspontja szerint ez ügyben hajlott a Bundesgerichtshof 2010. május 12-i, a Sommer unseres Lebens-ügyben hozott ítéletének¹⁰ analógia útján való alkalmazására. Megítélése szerint ez az ítélet, bár magán-személyekre vonatkozik, még inkább érvényes valamely olyan vállalkozó tekintetében, aki nyilvánosan elérhető wifihálózatot üzemeltet. Álláspontja szerint ugyanakkor a felelősség e címen történő megállapítása kizárt, ha az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv szerinti egyszerű továbbítást nyújtó szolgáltató a mentességi rendelkezések hatálya alá tartozik, amelyeket az elektronikus médiáról szóló törvény 2010. márcus 31-i módosítása ültetett át a német jogba.¹¹ Ebből következően T. Mc Fadden nem tehető felelőssé a Sony Music-kal szemben a kereseti kérelmekben foglaltakért, mivel a harmadik személyek által továbbított információkért az egyszerű továbbító nem felelős.

Összefoglalva: Tobias Mc Fadden üzletében ingyenes wifihálózati hozzáférést biztosított a nyilvánosság számára, hogy ezzel felkeltse a potenciális vevők figyelmét áruira és a szolgáltatásaira. 2010-ben ezen a hálózaton keresztül jogellenesen nyilvános letöltésre kínáltak fel egy olyan zeneművet, amelynek szerzői jogai a Sony-t illették meg. A Sony és T. Mc Fadden közötti jogvitában eljáró Landgericht München I. úgy vélte, hogy maga T. Mc Fadden nem sértette meg az érintett szerzői jogokat. Kilátásba helyezte azonban annak a lehetőségét, hogy T. Mc Fadden közvetett felelősséggel tartozik e jogsértésért amiatt, hogy nem tette biztonságossá a hálózatát. Mivel kétségei voltak a tekintetben, hogy az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvvel ellentétes-e az ilyen közvetett felelősség, így e körülményekre tekintettel a Landgericht München I. felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjesztett az EUB elé.

* * *

¹⁰ BGH, Urteil v. 12.05.2010, Az. I ZR 121/08: <http://tmd.in/u/1057>.

¹¹ A 2010. március 31-i törvénnyel módosított 2007. február 26-i törvény, 8. § (1) bekezdés.

A Landgericht München I. előzetes döntéshozatal iránti kérelmében foglalt kérdések alapvetően két tárgy köré csoportosíthatók:

- A vállalkozó „az elektronikus kereskedelemről szóló” irányelv hatálya alá tartozik-e azáltal, hogy tevékenysége körében nyilvános és ingyenes wifihálózatot üzemeltet?
- Amennyiben ezen irányelv a szolgáltató felelősség alóli mentesülésének eseteit felsoroló rendelkezései alkalmazandók, hogyan értelmezhető a közvetítőszolgáltató felelősségének előírt korlátozása?

III. A „GAZDASÁGI JELLEGŰ” SZOLGÁLTATÁS FOGALMÁHOZ

A Landgericht München I. e körben arra vonatkozóan kért iránymutatást az EUB-től, hogy az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv egyszerű szolgáltatóra vonatkozó rendelkezéseiben az információs társadalommal összefüggő olyan szolgáltatásról van-e szó, amely a szolgáltatás igénybe vevője által küldött információnak hírközlő hálózaton keresztül történő továbbításából vagy a hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosításából áll.

Bővebben kifejtve, az előterjesztő annak eldöntését kéri a Bíróságtól, hogy az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv egyszerű szolgáltatóra vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá tartozhat-e olyan, a felperes által nyújtott szolgáltatás, amely vezeték nélküli hírközlő hálózat nyilvános és ingyenes rendelkezésre bocsátására irányul. Kérdése arra vonatkozott, hogy az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv egyszerű szolgáltatóra vonatkozó rendelkezéseit az ugyanezen irányelv információs társadalommal összefüggő szolgáltatások meghatározásával és a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló irányelv¹² (a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról) műszaki leírás fogalmával összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy egy olyan szolgáltatás, amelyet egy hírközlő hálózat működtetője nyújt, és amely a hálózatnak a nyilvánosság számára történő ingyenes rendelkezésre bocsátására irányul, az irányelv értelmében vett „információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak” minősül-e.

Egyebekben sem az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv egyszerű továbbítást nyújtó rendelkezései, sem fogalommeghatározó rendelkezései nem tartalmazzák az „információs társadalommal összefüggő szolgáltatás” fogalmának meghatározását.¹³ Az utóbbi fogalom azonban visszautal a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló irányelvre (a továbbiakban: információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló irányelv).¹⁴

¹² Az Európai Parlament és a Tanács 98/34/EK irányelve (1998. június 22.).

¹³ Ítélet, 36. pont.

¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 98/34/EK irányelve (1998. június 22.) a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról.

Az ezen irányelvet módosító irányelv¹⁵ a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló 98/34/EK irányelv módosításáról preambulumbekendéseiből¹⁶ következően:

- A „Szolgáltatás”-nak az információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló irányelv adta fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az ugyanazt jelenti, mint az EUMSZ 57. cikkben szereplő fogalom. Az EUMSZ 57. cikk alapján a „szolgáltatás” rendszerint díjazás ellenében nyújtott szolgáltatást jelent.
- Az információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló módosított irányelv¹⁷ úgy rendelkezik, hogy az „információs társadalommal összefüggő szolgáltatás” fogalma bármely olyan szolgáltatást magában foglal, amelyet általában térítés ellenében, távolról, elektronikus úton és a szolgáltatást igénybe vevő egyéni kérelmére nyújtanak. Ez a rendelkezés „szolgáltatás”-on az EK-szerződés szolgáltatásnyújtásának szabadságáról szóló 60. cikke szerinti, a rendszerint díjazás ellenében nyújtott szolgáltatást érti, ha az nem tartozik az áruk, a tőke és a személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezések hatálya alá. Szolgáltatásnak minősülnek különösen az ipari, a kereskedelmi, a kézműipari és a szabadfoglalkozásúként végzett tevékenységek.

E vonatkozásban az információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló irányelv rendelkezései szerint¹⁸ a „szolgáltatás” az EK-szerződés 60. cikkéből következően, az EUB esetjogának értelmezésében az áru, a tőke és a személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezések hatálya alá nem tartozó olyan szolgáltatást jelent, amelyet általában térítés ellenében nyújtanak. Ebből a megállapításból egyrészt az következik, hogy a „szolgáltatás” információszolgáltatásról szóló irányelvben használt fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az ugyanazt jelenti, mint az EUMSZ 57. cikkben szereplő fogalom, amely szerint a „szolgáltatás” rendszerint díjazás ellenében nyújtott szolgáltatás.¹⁹

A díjazás lényegi jellemzője abban áll, hogy az a kérdéses szolgáltatás gazdasági ellentételezését képezi.²⁰ Az ellenérték egyik lényegi jellemzője, hogy a megadott szolgáltatás gazdasági ellentételezését jeleníti meg, mivel rendszerint a szolgáltatást nyújtó és a szolgáltatást igénybe vevő között kerül megállapításra.²¹

Továbbá az információszolgáltatásról szóló irányelv rendelkezései szerint az „információs társadalommal összefüggő szolgáltatás” fogalma bármely olyan szolgáltatást magában

¹⁵ A Tanács és az Európai Parlament 98/48/EK irányelve (1998. július 20).

¹⁶ 98/48 EK irányelv, (2) és (19) preambulumbekendés.

¹⁷ 98/34 irányelv, 1. cikk (2) bekezdés.

¹⁸ (19) preambulumbekendés.

¹⁹ Tartalmi elemeit tekintve az EUMSZ átvette az EK-szerződés fenti fogalmát.

²⁰ A 2001. július 12-i B. S. M. Smits kontra Stichting Ziekenfonds VGZ, valamint H. T. M. Peerbooms kontra Stichting CZ Groep Zorgverzekeringen, C-157/99. sz. ítélet, ECLI:EU:C:2001:404. 58. pont.

²¹ Belga állam kontra René Humbel és Marie-Thérèse Edel. 1988. szeptember 27-i ítélet, C-263/86. 17. pont. „Das Wesensmerkmal des Entgelts ist also, daß es die wirtschaftliche Gegenleistung für die betreffende Leistung darstellt, wobei die Gegenleistung in der Regel zwischen dem Erbringer und dem Empfänger der Leistung vereinbart wird.”

foglalja, amelyet általában térítés ellenében, távolról, elektronikus úton és a szolgáltatást igénybe vevő egyéni kérelmére nyújtanak.²²

Az elektronikus kereskedelem területén az EUB kimondta, hogy az olyan hozzáférést nyújtó szolgáltató, amely csupán internet-hozzáférést biztosít anélkül, hogy más szolgáltatásokat is kínálna vagy azokat ellenőrizné, olyan szolgáltatást nyújt, amely alkalmas arra, hogy azt harmadik személy szellemi tulajdon-jogok megsértése céljából vegye igénybe, és őt „közvetítőnek” kell minősíteni.²³

Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv szerint a „szolgáltatás igénybe vevője” fogalom meghatározás tartalmazza az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások igénybevételének minden fajtáját mindazon személyek által, akik nyílt hálózatokon, például az interneten információt nyújtanak, mind pedig azon személyek által, akik az interneten magánjellegű vagy szakmai céllal információt keresnek.²⁴

III.1. Szellemi alkotás, ellenérték

Mivel a gazdasági élet és a szolgáltatás fogalmai az EK 59. cikkének 2. bekezdése alapján az EK egyik alapszabadságát garantálják, ezért nem szabad őket korlátozóan értelmezni.²⁵

A vállalkozás szabadsága többek között a vállalkozások azon jogát jelenti, hogy – az őket a saját cselekményeikért terhelő felelősség körében – szabadon rendelkezessenek a rendelkezésükre álló gazdasági, műszaki és pénzügyi forrásokkal.

Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló irányelv szerint azonban: „Ahhoz, hogy a szerzők és előadóművészek a jövőben is alkotó- és művészi tevékenységet folytathassanak, műveik felhasználásáért megfelelő díjazásban kell, hogy részesüljenek annak érdekében, hogy a művek pénzügyi háttérét biztosítani tudják. Az olyan termékek előállítása, mint a hangfelvételek, a filmek vagy a multimédia-termékek, illetve az olyan szolgáltatások nyújtása, mint a lehívásra történő hozzáférhetővé tétel, jelentős befektetést igényelnek. A megfelelő díjazás biz-

²² 98/34 irányelv, 1. cikk (2) bekezdés.

²³ A 2016. július 7-i Tommy Hilfiger Licensing LLC, kontra Urban Trends Trading BV és társai-ítélet, ECLI:EU:C:2016:528, 25. pont; a 2009. február 19-i LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten-végzés, C-557/07, EU:C:2009:107, 43. pont; a 2014. március 27-i 2014. március 27-i UPC Telekabel Wien GmbH kontra Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH, C-314/12. sz. ügy, ECLI:EU:C:2014:192., UPC Telekabel Wien-ítélet, 32. pont.

²⁴ A 2000/31 EK irányelv (20) preambulumbekzdése.

²⁵ A 2000. április 11-i Christelle Deliège kontra Ligue francophone de judo et disciplines associées ASBL, Ligue belge de judo ASBL, Union européenne de judo, C-51/96 és Christelle Deliège kontra François Pacquée, C-191/97 ítéletek, ECLI:EU:C:2000:199, 52. pont. „Da die Begriffe Wirtschaftsleben und Dienstleistung im Sinne der Artikel 2 und 59 EG-Vertrag den Anwendungsbereicheiner der Grundfreiheiten des EG-Vertrags garantieren, dürfen sie nicht einschränkend ausgelegt werden.”

tosításához, illetve a befektetés kielégítő mértékű megtérüléséhez a szellemitulajdon-jogok megfelelő szintű védelme szükséges.”²⁶

E feltételek mellett az EUB megállapította, hogy az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvbe foglalt, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások körébe kizárólag az általában térítés ellenében nyújtott szolgáltatások tartoznak.

Az információs társadalommal összefüggő – egyedi kérelemre nyújtott – szolgáltatások a számítógépes hálózatokon keresztül végzett gazdasági tevékenységek széles skáláját ölelik fel. Ezek a tevékenységek különösen áruk online eladását foglalhatják magukban. Az olyan tevékenységek, mint az áruk leszállítása vagy a hálózaton kívüli szolgáltatásnyújtás nem tartoznak ide. Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások nem korlátozódnak csupán azokra a szolgáltatásokra, amelyek online szerződéskötést eredményeznek, hanem – amennyiben gazdasági tevékenységként jelennek meg – olyan szolgáltatásokat is magukban foglalnak, amelyekért az igénybe vevők nem fizetnek, mint például az online információszolgáltatás vagy az online kereskedelmi tájékoztatás, az adatok kereséséhez, az azokhoz való hozzáféréshez vagy azok visszakereséséhez eszközt nyújtó szolgáltatások. Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások olyan szolgáltatásokat is magukban foglalnak, amelyek adatok hírközlő hálózaton keresztül történő továbbításából, egy hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosításából vagy a szolgáltatás igénybe vevője által rendelkezésre bocsátott adat számára tárhely szolgáltatásából állnak. Ezekkel ellentétben információs társadalommal összefüggő szolgáltatások a ponttól pontig történő adatátvitel révén megvalósuló szolgáltatások, mint például a megrendelt videoszolgáltatás, vagy a kereskedelmi tájékoztatás elektronikus levélben történő küldése; nem információs társadalommal összefüggő szolgáltatás az elektronikus levelezés vagy az azzal egyenértékű egyéni kommunikációs eszköz használata, ha azt kereskedelmi, üzleti vagy szakmai tevékenységükön kívül eljáró természetes személyek veszik igénybe, ideértve az ilyen személyek között szerződéskötés céljából történő használatot is. Általában az olyan tevékenységek, amelyeket jellegük-nél fogva nem lehet távolból és elektronikus úton végezni, mint például a cégek számláinak jogszabályban előírt ellenőrzése vagy a beteg fizikai vizsgálatát megkívánó egészségügyi tanácsadás, nem minősülnek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak.²⁷

Az EUB szerint mindezek ellenére a fentiekből nem lehet azt a következtetést levonni, hogy egy ingyenesen nyújtott, gazdasági jellegű szolgáltatás egyáltalán nem minősülhet az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv értelmében vett „információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak”.

²⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról.

²⁷ 2000/31 EK irányelv, (18) preambulumbekkezdés.

Az EUB Smits és Peerbooms-ítéletében emlékeztet arra, hogy a szerződés 60. cikke nem írja elő, hogy a szolgáltatás jogosultjai fizessenek a szolgáltatásért,²⁸ illetve arra, hogy a szerződés 60. cikke pontosítja, hogy az a szokásosan díjazás ellenében nyújtott szolgáltatások esetében alkalmazandó. Korábban megállapításra került, hogy e rendelkezés értelmében a díjazás lényegi jellemzője abban áll, hogy az a kérdéses szolgáltatás gazdasági ellentételezését képezi. A szolgáltató által gazdasági tevékenysége keretében nyújtott szolgáltatás díját ugyanis nem szükségszerűen a szolgáltatás igénybe vevői fizetik meg.²⁹

A kérdést előterjesztő bíróság a szolgáltatásnyújtás gazdasági jellege kapcsán várt választ, hozzátéve, hogy álláspontja szerint az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv szerinti internet-hozzáférés – akár ingyenes formában történő rendelkezésre bocsátása – gazdasági tevékenységnek tekintendő, mivel az ilyen hozzáférés nyújtása rendszerint térítés ellenében nyújtott szolgáltatásnak minősül.

E megállapítást osztó felek és érdekeltek többsége szerint is – a Sony Music kivételével – az internet-hozzáférés nyújtása rendszerint gazdasági tevékenységnek minősül. E megállapítás a wifihálózaton keresztül nyújtott internet-hozzáférésre is érvényes.

A Sony Music az eljárás során vitatta azt a körülményt, hogy olyan szolgáltatásról van szó, amelyet „rendszerint” díjazás ellenében kínálnak. Kétségtelen, hogy az internet-hozzáférést gyakran kínálják ingyenesen hotelekben, bárókban. Azonban ez a körülmény nem zárja ki azt a megállapítást, hogy a szóban forgó szolgáltatás olyan díjazással jár, amelyet beépítettek más szolgáltatások árába.³⁰

Magának a nyilvánosan elérhető wifihálózatnak a valamely más gazdasági tevékenységgel összefüggésben való üzemeltetése is szükségszerűen gazdasági összefüggésbe illeszkedik.³¹ Más gazdasági tevékenységekhez képest az internet-hozzáférés eltérő megítélésének nincs indoka.

Az ügy tényállásából megállapítható, hogy a vállalkozás az internet-hozzáféréssel lényegében a piac alakulását a saját érdekének megfelelő irányba kívánta mozdítani. Ez tulajdonképpen olyan marketingforma, amellyel felkeltheti az ügyfelek figyelmét, és vásárlói hűséget alakíthat ki bennük. Az a körülmény, hogy a szolgáltatásnyújtó közvetlenül a szolgáltatás igénybe vevőtől nem részesül díjazásban, nem meghatározó, mivel az internet-hozzáférés nyújtása hozzájárul a fő tevékenység gyakorlásához. A piac befolyásolása tágabb értelemben kiterjedhet a gazdasági-üzleti szférán túl az olyan, nem nyereségorientált területekre is, mint pl. a művészet, oktatás, kultúra, vallás, politika.

²⁸ C-157/99.sz., B.S.M. Smits kontra Stichting Ziekenfonds-ítélet, 58. pont; a 352/85. sz., Bond van Adverteerders és társai ügyében 1988. április 26-án hozott ítélet 16. pontja és a C-51/96. és C-191/97. sz. Deliège-ítélet, 56. pont.

²⁹ Ítélet, 41. pont; hivatkozás a 2014. szeptember 11-i C-291/13. sz., Sotiris Papasavvas kontra O Fileleftheros Dimosia Etaireia Ltd., Takis Kounnafi, valamint Giorgos Sertis-ítélet, ECLI:EU:C:2014:2209 (Papasavvas-ítélet) 28. és 29. pontjára.

³⁰ Maciej Szpunar főtanácsnok indítványa a Tobias Mc Fadden kontra Sony Music Entertainment Germany GmbH C-484/14. sz. ügyben, ECLI:EU:C:2016:689, 45.pont.

³¹ Ítélet, 42. pont.

T. Mc Fadden kezdetben „MCFADDEN.DE” név alatt üzemeltette a wifihálózatot annak érdekében, hogy felhívja a szomszédos üzletek ügyfeleinek és a járókelőknek a figyelmét a fény- és hangtechnikára szakosodott vállalkozására, és hogy arra ösztönözze őket, hogy boltját vagy internetes oldalát megtekintsék. Az internet-hozzáférés nyújtása e körülmények között gazdasági összefüggésbe illeszkedik, még ha azt ingyenesen kínálták is.

Egyrészt az a körülmény, hogy T. Mc Fadden az ügy tényállása szerint wifihálózatának nevét „FREIHEITSTATTANGST.DE”-re („Félelem helyett szabadság”) változtatta annak érdekében, hogy kifejezze az internet feletti állami ellenőrzés elleni harc iránti támogatását, önmagában nem befolyásolta e „gazdasági” tevékenység minősítését. A wifihálózat nevének megváltoztatása mindenesetre nem döntő jelentőségű a T. Mc Fadden kereskedelmi létesítményében üzemeltetett hálózat vonatkozásában.³²

Másrészt, mivel T. Mc Fadden a nyilvánosan elérhető wifihálózatot vállalkozása keretében üzemeltette, nem szükséges annak a vizsgálata, hogy az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv hatálya az ilyen hálózatüzemeltetési tevékenységet is magában foglalhatja-e, amennyiben az minden más gazdasági összefüggést nélkülöz. Bár az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a gazdasági tevékenység és a szolgáltatásnyújtás fogalmát tágan kell értelmezni, de a „gazdasági tevékenységnek” az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés belső piacra vonatkozó rendelkezései értelmében vett fogalmát az érintett tevékenység gyakorlására vonatkozó összefüggések figyelembevételével eseti alapon kell értékelni.³³

E körben T. Mc Fadden nyilvánosan elérhető wifihálózatának neve és az annak megváltoztatása révén kialakított új neve kapcsán felvethető a nevekben rejlő burkolt hirdetés, a reklám kérdése is. A tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló irányelv (a továbbiakban: a televíziós és rádiós műsorszolgáltatásról szóló irányelv) ilyen összefüggésben tiltja a burkolt reklámot.³⁴ A „burkolt reklám” az áruk, szolgáltatások, illetve egy áru gyártója vagy szolgáltatások nyújtója nevének, márkanevének vagy tevékenységének szavakban vagy képekben megfogalmazott, műsorban történő bemutatása, ha az ilyen bemutatás a műsorszolgáltató szándéka szerint hirdetési célokat szolgál, és természetét tekintve félrevezetheti a közönséget. E rendelkezésből az következik, hogy a burkolt reklám „a műsorszolgáltató szándéka szerint hirdetési célokat szolgál”. Az ellenszolgáltatás vagy más fizetés teljesítése nem tekintendő elengedhetetlen fogalmi elemnek ahhoz, hogy a burkolt reklám szándékos jellege megállapítható legyen. Az ítélet e rendelkezés

³² Indítvány, 49. pont.

³³ Indítvány, 50. pont; a 1991 július 25-i The Queen kontra Secretary of State for Transport, ex parte Factortame Ltd és társai ügyben C-221/89 sz. ítélet, EU:C:1991:320, 20–22. pont; 2007. december 11-i International Transport Workers’ Federation és Finnish Seamen’s Union kontra Viking Line-ítélet, 70. pont.

³⁴ A tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 1989. október 3-i 89/552/EGK tanácsi irányelv 1. cikk d) pont 10. cikkének (4) bekezdése.

zése azt is kimondja, hogy „a bemutatást szándékosnak kell tekinteni különösen akkor, ha fizetésért vagy hasonló ellenszolgáltatásért cserében nyújtják”.³⁵

A televíziós és rádiós műsorszolgáltatásról szóló irányelv szerinti olyan hozzájárulás, amelyet nem televíziós műsorszolgáltató tevékenységekkel vagy audiovizuális munkák előállításával foglalkozó köz- vagy magánvállalkozás nyújt televíziós műsorok finanszírozására azzal a céllal, hogy előmozdítsa nevét, márkanévét, arculatát, tevékenységeit, illetve termékeit, olyan vélelmet állít fel, hogy az áruk, szolgáltatások, illetve egy áru gyártója vagy szolgáltatások nyújtója nevének, márkanevének vagy tevékenységének szavakban vagy képekben megfogalmazott, műsorban történő bemutatásának szándékos jellege akkor állapítható meg, ha e bemutatás fizetésért vagy hasonló ellenszolgáltatásért cserébe történik.³⁶ Mindazonáltal e rendelkezés nem képezheti olyan szigorú értelmezés tárgyát, amelynek értelmében egy ilyen bemutatás csak akkor tekinthető szándékosnak, ha fizetésért vagy hasonló ellenszolgáltatásért cserébe nyújtják. Ez az értelmezés nem következik ugyanis sem az említett rendelkezésben foglalt vélelem megfogalmazásából, sem pedig ezen irányelv általános rendszeréből és céljából.³⁷

Az EUB ugyanebben az ügyben hozott ítéletében megállapította, hogy ezen irányelv fenti előírását akként kell értelmezni, hogy az ellenszolgáltatás vagy más fizetés teljesítése nem tekintendő elengedhetetlen fogalmi elemnek ahhoz, hogy a burkolt reklám szándékos jellege megállapítható legyen.³⁸

Maciej Szipunar főtanácsnok szerint mivel T. Mc Fadden a nyilvánosan elérhető wifihálózatot a vállalkozása keretében üzemeltette, nem szükséges annak a vizsgálata, hogy az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv hatálya az ilyen hálózatüzemeltetési tevékenységet is magában foglalhatja-e, amennyiben az minden más gazdasági összefüggést nélkülöz.³⁹

A Landgericht München I. „gazdasági jellegű” szolgáltatásokkal kapcsolatos kérdésére az EUB ítélete szerint az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv és az információs szolgáltatási eljárás megállapításáról szóló irányelv meghatározásait a hivatkozott irányelvi rendelkezéssel összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy olyan szolgáltatás, amelyet hírközlő hálózat működtetője nyújt, és amely a hálózatnak a nyilvánosság számára történő ingyenes rendelkezésre bocsátására irányul, az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv rendelkezései értelmében vett „információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak” minősül abban az esetben, ha azt az érintett szolgáltató az általa értékesített áruk vagy az általa nyújtott szolgáltatások reklámozása céljából nyújtja.

³⁵ 2011. június 9-i, az Eleftheri tileorasi AE „ALTER CHANNEL”, Konstantinos Giannikos és Ypourgos Typou kai Meson Mazikis Enimerosis, Ethniko Symvoulío Radiotileorasis C-52/10. sz. ügyben hozott ítélet, ECLI:EU:C:2011:374. (Alter Chanel-ítélet), 37. pont.

³⁶ A Tanács a televíziós és rádiós műsorszolgáltatásról szóló 89/552/EGK irányelve, (1989. október 3.) 1. cikk, d) pont.

³⁷ Alter Chanel-ítélet, 30–31. pont.

³⁸ Alter Chanel-ítélet, 32. pont.

³⁹ Maciej Szipunar főtanácsnoknak a Tobias Mc Fadden kontra Sony Music Entertainment Germany GmbH, C-484/14. sz. ügyben tett indítványa (a továbbiakban: indítvány), 50. pont.

IV. A HÍRKÖZLŐ HÁLÓZATHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS BIZTOSÍTÁSÁNAK TERJEDELME

A kérdést előterjesztő bíróság együttesen vizsgált további kérdései arra irányultak, hogy úgy kell-e értelmezni az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvnek a szolgáltatót a továbbított információért való felelősség alól mentesítő rendelkezéseit, hogy e szolgáltatás nyújtásához elegendő, ha a hírközlő hálózathoz való hozzáférést megadják, vagy pedig további követelményeknek is teljesülniük kell.

Másként fogalmazva, a hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosításán kívül szükséges-e az is, hogy egyrészt szerződéses kapcsolat álljon fenn a szolgáltatás igénybe vevője és a szolgáltató között, másrészt pedig hogy a szolgáltató reklámozza az említett szolgáltatást?

Az „információs társadalom szolgáltatásainak” fogalma az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv értelmében felölel minden hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosítására irányuló gazdasági tevékenységet, ami magában foglalja az internet-hozzáférést biztosító nyilvános wifihálózat működtetését.

Az elektronikus hírközlő hálózatok és az elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályairól szóló irányelv megfogalmazásában: „elektronikus hírközlő hálózat” az olyan átviteli rendszer, esetleg kapcsoló- vagy útválasztó eszköz, valamint egyéb erőforrás, amely lehetővé teszi a vezetéken, rádióhullámon, optikai vagy egyéb elektromágneses úton történő jelátvitelt, beleértve a műholdas hálózatokat, a helyhez kötött (vonal- és csomagkapcsolt, beleértve az internetet) és mobil földi hálózatokat, az elektromos vezetékrendszereket anyagban, amennyiben azokat jelek továbbítására használják, a rádióműsor- és televízióműsor-terjesztő hálózatokat, valamint a kábeltelevízió-hálózatokat a továbbított információ-típusra tekintet nélkül.⁴⁰ Vagyis az internet-hozzáférést biztosító wifihálózat „elektronikus hírközlő hálózatnak” minősül.

Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv „Egyszerű továbbítás” című cikkének szövegéből az következik, hogy az e rendelkezésben megnevezett szolgáltatás nyújtásának magában kell foglalnia a hírközlő hálózaton keresztül történő információ továbbítását, és hogy a felelősség alóli mentesség csak a továbbított információk vonatkozásában érvényesül.

Az irányelvben megállapított, felelősség alóli mentességek csak azokra az esetekre vonatkoznak, amelyekben az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó tevékenysége olyan hírközlő hálózat működtetésének és az ahhoz való hozzáférés biztosításának a technikai folyamatára korlátozódik, amely hálózaton keresztül harmadik személyek által rendelkezésre bocsátott adatokat továbbítanak és ideiglenesen, a továbbítás hatékonyabbá tételének kizárólagos céljával tárolnak. Ez a tevékenység pusztán technikai, automatikus és

⁴⁰ A 2009. november 25-i 2009/140/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló, 2002. március 7-i 2002/21/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (keretirányelv). Fogalom meghatározások, 2. cikk, első bekezdés, a) pont.

passzív jellegű, ami azt is jelenti, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtnak a továbbított, illetve tárolt adatról se tudomása nincs, se nem kezeli azt.⁴¹

Mivel az „egyszerű továbbítás” pusztán automatikus és passzív, műszaki jellegű tevékenység, ebből következően a hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosításának nem kell túllépnie a szükséges információtovábbítás végrehajtására irányuló, ezen „automatikus és passzív műszaki eljárás” kereteit.

Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv többi rendelkezéséből, illetve célkitűzéseiből sem következik, hogy a hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosításához további követelmények fennállása is szükséges, különösen az nem, hogy a szolgáltatás igénybevevője és a szolgáltató között szerződéses kapcsolat legyen, vagy hogy a szolgáltató a szolgáltatást reklámeszközökkel népszerűsítse.

Az adott „szolgáltatási” tevékenység minősítése objektív jellegű, tehát nem szükséges, hogy az érintett személy szolgáltatóként jelenjen meg a nyilvánosság előtt, továbbá hogy kifejezetten népszerűsítse tevékenységét potenciális ügyfelei körében.⁴²

A szerzői jogi és szomszédos jogi szabályok összehangolásáról szóló irányelv tárgya a szerzői jog és a szomszédos jogok védelme a belső piac keretében, különös tekintettel az információs társadalomra. Az irányelv rendelkezései szerint a tagállamok biztosítják, hogy a jogosultak kérelmezhesek az ideiglenes intézkedést olyan közvetítőszolgáltatókkal szemben, akiknek a szolgáltatásait harmadik személy szerzői jog vagy szomszédos jogok megsértése céljából veszi igénybe.⁴³

Ahhoz, hogy valamely gazdasági szereplő e rendelkezések értelmében vett közvetítőnek minősüljön, bizonyítani kell, hogy olyan szolgáltatást nyújt, amelyet harmadik személy vagy harmadik személyek szellemi tulajdon-jogok megsértésére tudnak felhasználni anélkül, hogy ehhez szükséges lenne az, hogy konkrét kapcsolatban álljon e személlyel vagy személyekkel.⁴⁴

Az ilyen minősítés nincs alárendelve annak a feltételnek sem, hogy az említett gazdasági szereplőnek olyan szolgáltatást kell nyújtania, amely eltér attól a szolgáltatástól, amelyet a harmadik személy a szellemi tulajdon-jog megsértése céljából vesz igénybe.⁴⁵

Az EUB UPC Telekabel Wien-ügyben hozott ítéletében foglaltaknak megfelelően a közvetítőszolgáltatások nyújtását tágan kell értelmezni, sem a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló irányelv szövegéből, sem más rendelkezés-

⁴¹ 2000/31/EK irányelv, (42) preambulumbekkezdés.

⁴² Indítvány, 53. pont.

⁴³ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK (2001. május 22.) irányelve az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról, 8. cikk, 3. pont.

⁴⁴ 2014. március 27-i UPC Telekabel Wien-ítélet, C-314/12, EU:C:2014:192, 32. és 35. pont; 2016. július 7-i Tommy Hilfiger Licensing LLC, Urban Trends Trading BV, Rado Uhren AG, Facion Kft., Lacoste SA, Burberry Ltd és a Delta Center a.s. C-494/15. sz. ügy, ECLI:EU:C:2016:528 (Tommy Hilfiger-ítélet), 23. pont

⁴⁵ Tommy Hilfiger-ítélet, 24. pont.

ből nem következik, hogy kifejezetten megkívánt lenne a szerzői jogot vagy szomszédos jogot megsértő személy és a közvetítőszolgáltató közötti konkrét jogviszony.⁴⁶

A szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló irányelv előírásai szerint a szerzői jog és szomszédos jogok harmonizációjának a magas szintű védelemből kell kiindulnia, tekintve hogy ezek a jogok elengedhetetlenek a szellemi alkotáshoz. Az általuk nyújtott védelem hozzájárul az alkotótevékenység fenntartásához és fejlődéséhez a szerzők, az előadóművészek, az előállítók és a fogyasztók, valamint a kultúra, az ipar és a nagyközönség érdekében. A szellemi tulajdon ennek megfelelően a tulajdon részeként nyert elismerést.⁴⁷ A szerződéses jogviszony fennállásának kérdése kizárólag a tagállami szabályozás hatálya alá tartozik.

* * *

A Landgericht München I.-nek kételyei voltak abból fakadóan, hogy az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv előírása szerint „szolgáltató” minden, információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó természetes vagy jogi személy. Német nyelvű változata a „szolgáltató” („Diensteanbieter”) fogalmának meghatározása során olyan kifejezést használva hivatkozik arra a személyre, aki a szolgáltatást „nyújtja” („anbietet” vagy „felkínál”), amelyet úgy lehet érteni, mint amely a szolgáltatás ügyfelek körében történő tevékeny népszerűsítésére utal.⁴⁸

A „[szolgáltatás-] nyújtás” fogalmának ilyen tartalmú értelmezését azon túl, hogy azt egyetlen más nyelvi változat sem támasztja alá, nem igazolja az EUMSZ 56. cikkére vonatkozó ítélkezési gyakorlat sem, amely bár a szolgáltatás fogalmának tág értelmezésén alapul, de a tevékeny népszerűsítés feltételét nem foglalja magában.⁴⁹

A hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosítására irányuló, szolgáltatás nyújtásával kapcsolatban feltett kérdésekre az EUB ítéletében foglalt válasza az volt, hogy az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv szerint az információ hírközlő hálózaton keresztül történő szolgáltatását úgy kell értelmezni, hogy a szolgáltatás nyújtásához a hozzáférésnek nem kell túllépnie a szükséges információtovábbítás végrehajtására irányuló, automatikus és passzív műszaki eljárás kereteit, és nem kell további követelményeknek teljesülniük,⁵⁰ a hírközlő hálózathoz való hozzáférés megadásán túl a szolgáltatónak további követelményeknek nem kell megfelelnie.

⁴⁶ A 2014. március 27-i UPC Telekabel Wien GmbH kontra Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH C-314/12. sz. ügy, ítélet, ECLI:EU:C:2014:192, 35.pont.

⁴⁷ 2001/29/EK irányelv, 8. cikk (3) bekezdés.

⁴⁸ Indítvány, 55. pont.

⁴⁹ A 2. cikk (b) bekezdésének – például a spanyol, a cseh, az angol, a francia, az olasz, a lengyel, illetve a szlovák – nyelvi változata olyan igéket használ, amelyek a szerződési ajánlat vagy a reklám ilyen értelmű fogalmát nem tartalmazzák.

⁵⁰ Ítélet, 54. pont.

V. A SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ FELELŐSSÉGÉNEK HATÁRVONALAI

Hol húzódik meg a határvonal az egyszerű továbbítást végző vagy a hozzáférést biztosító szolgáltatót felelősség alól mentesítő feltételek és a bíróságok és közigazgatási hatóságok arra vonatkozó lehetősége között, hogy a szolgáltatót a jogsértés megszüntetésére vagy megelőzésére kötelezzék? Másként fogalmazva, az irányelv rendszerében hol mutatható ki a szolgáltató mentesülésének és a feljogosított hatóságok kötelezésének az elhatárolása?

Elmarasztható-e a közvetítőszolgáltató eltiltás, kártérítés, valamint a peren kívül felmerült költségek és a bíróság előtti költségek megosztása iránti kérelem alapján valamely harmadik személy által elkövetett szerzői jogi jogsértésért, továbbá, kötelezheti-e a nemzeti bíróság a közvetítőszolgáltatót arra, hogy tartózkodjon az olyan cselekményektől, amelyek lehetővé teszik harmadik személyek számára az érintett jogsértés elkövetését?

Tekintettel arra, hogy az internet-hozzáférést biztosító szolgáltató olyan szereplő, aki kénytelen a valamely ügyfele és harmadik fél közötti viszonyban megvalósuló jogsértést interneten keresztül továbbközvetíteni, hiszen a hálózathoz való hozzáférés biztosításával lehetővé teszi e közvetítést, ezért azt kell megállapítani, hogy az olyan, internet-hozzáférést nyújtó szolgáltató, – aki lehetővé teszi ügyfelei részére a valamely harmadik fél által interneten hozzáférhetővé tett, védelem alatt álló teljesítményekhez való hozzáférést, olyan közvetítőszolgáltató, amelynek a szolgáltatásait a szerzői vagy szomszédos jogok megsértése céljából veszik igénybe.⁵¹ Ezért a tagállamok biztosítják, hogy a jogosultak kérelmezhesék az ideiglenes intézkedést olyan közvetítőszolgáltatókkal szemben, akiknek a szolgáltatásait harmadik személy szerzői jog vagy szomszédos jogok megsértése céljából felhasználja.

Ezt a következtetést erősíti meg a szerzői jogi és szomszédos jogi szabályok összehangolásáról szóló irányelv célkitűzése is. Ugyanis az internet-hozzáférést biztosító szolgáltatók e rendelkezések alóli kizárása lényegesen csökkentené a jogosultaknak az irányelv által megvalósítani kívánt védelmét.⁵²

Az irányelv korlátozza az egyszerű továbbítást végző közvetítőszolgáltatónak a harmadik személyek által elkövetett jogellenes cselekményekre vonatkozóan a továbbított információk alapján fennálló felelősségét azzal, hogy kimondja, hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a szolgáltatás nyújtóit ne terhelje felelősség a szolgáltatás igénybe vevői által továbbított információért, azzal a három feltétellel, hogy egyrészt nem ezek a szolgáltatók kezdeményezik az adatátvitelt, másrészt hogy nem ők választják ki az adatátvitel címzettjét, harmadrészt pedig hogy nem választják meg vagy módosítják a továbbított információt. Ha e három feltétel teljesül, akkor nem áll be a hírközlő hálózathoz való hozzáférést biztosító szolgáltatás nyújtóját terhelő felelősség, és így mindenképpen kizárt, hogy a szerzői

⁵¹ A 2001/29 irányelv 8. cikkének (3) bekezdése értelmében.

⁵² A 2001/29 irányelv 8. cikk (3) bekezdésének hatálya, UPC Telekabel Wien-ítélet, 32–33.pont.

jog jogosultja kártérítést követelhesen e szolgáltatótól amiatt, hogy harmadik személyek a hálózati kapcsolatot az ő szerzői jogainak a megsértésére használták.⁵³

Ebből következően az is kizárt, hogy a szerzői jog jogosultja kérhesse a kártérítési kérelmével összefüggésben felmerült felszólítási, illetve bírósági eljárási költségek megtérítését. Az ilyen kérelem ugyanis akkor minősül megalapozottnak, ha maga az alapkérelem is megalapozott, ami az egyszerű továbbítás szolgáltatójának mentessége alapján kizárt.⁵⁴

Amint az irányelvjavaslat előkészítő anyagából következik, a szóban forgó korlátozás horizontálisan lefedi a jogellenes tevékenységek valamennyi típusáért fennálló felelősség minden formáját. Tehát felöleli mind a büntetőjogi, a közigazgatási vagy a polgári jogi felelősséget, mind pedig a harmadik személyek által elkövetett cselekményekért való közvetlen és másodlagos felelősséget.⁵⁵

Következésképpen, ha harmadik személy jogsértés elkövetéséhez egy hírközlési hálózathoz hozzáférést nyújtó szolgáltató által számára elérhetővé tett internetkapcsolatot használ, akkor az irányelv egyszerű továbbító szolgáltató mentesülésével kapcsolatos előírásával nem ellentétes az, hogy a szerzői jogi károsult a nemzeti hatóságtól vagy bíróságtól a szolgáltató eltiltását kérje a jogsértés folytatásának lehetővé tételétől.⁵⁶ Ennek alapján azt kell megállapítani, hogy az egyszerű továbbító szolgáltató mentesüléséről szóló rendelkezés önmagában véve azt sem zárja ki, hogy a szerzői jog jogosultja az ilyen kérelem kapcsán felmerült felszólítási és bírósági eljárási költségek megtérítését igényelhesse.

Másként fogalmazva, a „határvonal” két oldalán álló rendelkezések együttes olvasatából az következik, hogy az érintett rendelkezések bár korlátozzák az egyszerű továbbítást végző közvetítőszolgáltatónak a továbbított információk alapján fennálló felelősségét, ugyanakkor nem nyújtanak számára védelmet a jogsértő magatartástól eltoltó bírósági határozatokkal szemben. E megállapítást erősíti, hogy az irányelv (45) preambulumbekzdése szerint a közvetítőszolgáltatók felelősségének korlátozásai nem érintik a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárások megindításának a lehetőségét, amelyekre különösen valamely jogsértés abbahagyását vagy megelőzését elrendelő bírósági vagy közigazgatási határozattal kerülhet sor.

Az irányelv „egyszerű továbbítás” cikke összességében megkülönböztetést alkalmaz a felelősség megállapítására és a jogsértő magatartástól való eltiltásra irányuló eljárások között. E különbségeket az e cikkben meghatározott felelősség korlátai megállapítása során figyelembe kell venni.

A kérdést előterjesztő bíróság arra is választ várt, hogy a közvetítőszolgáltató elítélhető-e a harmadik személyek magatartásáért való felelőssége („Störerhaftung”) alapján az alábbi címen benyújtott kereseti kérelmek esetében:

⁵³ Ítélet, 73, 74. pont.

⁵⁴ Ítélet, 75. pont.

⁵⁵ Indítvány, 64. pont, hivatkozás a COM (1998) 586 végleges irányelvjavaslatra.

⁵⁶ Ítélet, 77. pont.

- pénzbírság kiszabásával járó bírósági tiltás, amelynek célja annak megakadályozása, hogy harmadik személyek a meghatározott védett mű tekintetében sérelmet okozzanak,
- kártérítésre való kötelezés, a felszólításhoz kapcsolódó peren kívül felmerült költségek megtérítése, és az
- eltiltásra és a kártérítés fizetésére irányuló eljárás keretében a bíróság előtt felmerült költségek megtérítésére való kötelezés.

Az adott tényállásból kiindulva, az irányelv „egyszerű továbbítás”-ról szóló cikkének mentesítő rendelkezései alapján T. Mc Fadden nem tehető felelőssé a Sony Music-kal szemben a kereseti kérelmek egyike tekintetében sem, mivel nem felelős a harmadik személyek által továbbított információkért. Véleménye szerint egyik ismeretlen felhasználója követte el a Sony Music szerzői jogainak megsértését.⁵⁷

Az EUB a fentiekre figyelemmel a kérdésre azt a választ adta, hogy az irányelv közvetítőszolgáltatót mentesítő rendelkezését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha a szerzői jog jogosultja, akinek valamely, műhöz fűződő jogait megsértették, kártérítést kérhet a hírközlő hálózathoz való hozzáférést nyújtó szolgáltatótól amiatt, hogy harmadik személy/személyek ezt a hálózati hozzáférést a jogai megsértésére használták. Továbbá kérheti a kártérítési kérelmével összefüggésben felmerült felszólítási vagy bírósági eljárási költségek megtérítését is. A közvetítőszolgáltatót mentesítő irányelvi rendelkezésekkel nem ellentétes az sem, ha a szerzői jog jogosultja e jogsértéstől való eltiltásra, valamint a felszólítási és a bírósági eljárási költségek megfizetésére vonatkozó igénnyel lép fel az olyan hírközlő hálózathoz hozzáférést nyújtó szolgáltatóval szemben, amelynek szolgáltatásait e jogsértés elkövetéséhez használták. Ez releváns abban az esetben is, ha e kérelmeket azt követően nyújtják be, hogy a nemzeti hatóság vagy bíróság e szolgáltatót a jogsértés folytatásának lehetővé tételétől eltiltotta.

VI. A FELELŐSSÉG KORLÁTOZÁSÁRA VONATKOZÓ ESETLEGES KIEGÉSZÍTŐ FELTÉTELEKRŐL

Az előterjesztő bíróság kérdései e körben arra irányultak, hogy úgy kell-e értelmezni az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltató jogellenes magatartástól való eltiltását – az alapvető jogok védelméből eredő követelményekre, valamint a szerzői jogi és szomszédos jogi szabályok összehangolásáról szóló irányelvben foglalt szabályokra is figyelemmel – hogy azzal ellentétes olyan határozat meghozatala, amely kényszerítő bírság terhe mellett arra kötelezi a nyilvános internetkapcsolatot lehetővé tevő hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosítóját, hogy akadályozza meg azt, hogy harmadik személyek egy bizonyos szerzői jogi védelem alatt álló művet – vagy abból származó részleteket – ezen az internetkapcsolaton

⁵⁷ Ítélet, 32. pont.

keresztül, fájlmegosztó weboldalak útján (*peer-to-peer*) a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegyenek. Ennek során vélelmezni kell, hogy a hozzáférést nyújtó szolgáltató szabadon választhatja meg a határozatban foglaltaknak való megfelelés érdekében megteendő műszaki intézkedéseket. E feltételezésnek a szolgáltató gyakorlatilag csak úgy felelhet meg, ha az internetkapcsolatot felfüggeszti vagy jelszóvédelemmel látja el, vagy az internetkapcsolaton keresztül továbbított összes információt átvizsgálja.

A kérelmet előterjesztő bíróság abból az előfeltételezésből indult ki, hogy az irányelv rendelkezése minden, a közvetítőszolgáltatóval szemben indítható keresetet kizár.⁵⁸ Arra várt választ, hogy ez a helyzet összeegyeztethető-e az irányelvben szereplő különböző felmerült érdekek között fennálló megfelelő egyensúllyal, miként valósul meg az irányelv előírása, miszerint: „az irányelv megvalósítja az érdekek egyensúlyát, és meghatározza azokat az elveket, amelyekben ágazati megállapodások és szabványok alapulhatnak,”⁵⁹ továbbá hogy korlátozható-e a közvetítőszolgáltató mentesítésének hatálya a tárhelyszolgáltató mentesülési feltételei analógia útján történő alkalmazása (hatodik kérdés) vagy az irányelvben nem szabályozott más feltétel hozzáadása (hetedik és nyolcadik kérdés) útján.

A „hasonló helyzetek hasonló kezelésének” elve, illetve az ellentétes oldalról „az eltérő helyzetek azonos kezelése tilalmának” elve az EUB ítélkezési gyakorlatában elfogadott. E körben az összehasonlíthatóság szempontjait kell kiemelni.

Az összehasonlíthatóság kérdése természeténél fogva *objektív* értékelést feltételez. Azt vizsgálja, hogy egy adott minőséggel, vagyis az összehasonlítás alapjával (*tertium comparationis*; amely lehet egy érték, egy cél vagy valamely jogi aktus stb.) kapcsolatban az összehasonlítandó tényezők (személyek, termékek stb.) több hasonlóságot vagy pedig több eltérést mutatnak. Egy ilyen értékelés elvégzése során relevánsak a már meghozott *szubjektív* szabályozási döntések – különösen a *tertium comparationis* meghatározása szempontjából – azonban nem feltétlenül döntő jelentőségűek.⁶⁰

Az összehasonlíthatóságot „főként a szóban forgó különbségtételt létrehozó közösségi aktus tárgyának és céljának fényében kell meghatározni és értékelni. Ezen túlmenően tekintetbe kell venni azon szabályozási terület elveit és céljait, amely alá a szóban forgó aktus tartozik.”⁶¹ Azok konkrét megfogalmazása és súlya az egyes esetek körülményeitől függ.

Az irányelvi rendelkezések összehasonlításából kitűnik, hogy az előírt felelősség alóli mentességekre az érintett tevékenységtípustól függően különböző alkalmazási feltételek vonatkoznak.

⁵⁸ Ítélet, 32. pont.

⁵⁹ 2000/31/EK irányelv, (41) preambulumbekkezdés.

⁶⁰ Michal Bobek főtanácsnok indítványa a 2016. június 30-i Lidl GmbH & Co. KG kontra Freistaat Sachsen, C-134/15. sz., ECLI:EU:C:2016:498. ügyben.

⁶¹ A 2008. december 16-i, Société Arcelor Atlantique et Lorraine és társai, kontra a Premier ministre, Ministre de l' cologie et du Développement durable, Ministre de l' conomie, des Finances et de l'Industrie, C-127/07. sz.  t let, ECLI:EU:C:2008:728, 26. pont.

Konkrétan: az irányelvnek a tárhelyszolgáltató felelősség alóli mentesülésére vonatkozó előírása úgy rendelkezik, hogy a webhelyszolgáltatónak ahhoz, hogy az e rendelkezésben foglaltak alapján mentesülhessen a felelősség alól, a tudomásszerzést követően haladéktalanul intézkednie kell a jogellenes információk eltávolításáról vagy az ahhoz való hozzáférés megszüntetéséről.⁶² A közvetítőszolgáltató mentesülési feltételei között azonban ilyen feltételt a hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosítóját megillető, felelősség alóli mentességhez nem ír elő. Így a webhelyszolgáltató helyzete és a hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosítójának helyzete a tárhelyszolgáltató mentesülése meghatározott feltételére tekintettel nem hasonlítható egymáshoz.

Az irányelv preambulumbekzdésének előírásaiból az következik, hogy: „az irányelvben megállapított, felelősség alóli mentességeket arra tekintettel írták elő, hogy a különböző szolgáltatói kategóriák – például a hírközlő szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítói és a webhelyszolgáltatók – által gyakorolt tevékenységek pusztán automatikus és passzív, műszaki jellegű tevékenységek, következésképpen e szolgáltatóknak nincsen tudomásuk az így továbbított, illetve tárolt információkról, és nem gyakorolnak felettük ellenőrzést sem.”⁶³

Mivel azonban a webhelyszolgáltató által nyújtott, adattárolásra irányuló szolgáltatás hosszú távra szól, így az általa tárolt egyes információk jogellenességéről a tárolás elvégzését követő időpontban is tudomást szerezhet, amikor még mindig felléphet az információk eltávolítása, illetve a hozzáférhetőségük megszüntetése érdekében.

A hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosítója által nyújtott adattovábbítási szolgáltatás viszont rendszerint nem tart hosszabb ideig, így ez a személy az információk továbbítását követően azok felett a továbbiakban már nem gyakorol ellenőrzést. E feltételek mellett a hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosítója a webhelyszolgáltatóval ellentétben gyakran nem tud utólag fellépni bizonyos információk eltávolítása, illetve a hozzáférhetőségük megszüntetése érdekében.⁶⁴

Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv egyszerű szolgáltatásról, a gyorsítótárban való elhelyezésről és a tárhelyszolgáltatásról szóló, egymást követő három cikke három különböző tevékenységkategóriára vonatkozik, és a szolgáltató felelősségének korlátozását az egyes érintett tevékenységek jellegére figyelemmel eltérő feltételeknek rendeli alá. Mivel az analógia útján való alkalmazás az e tevékenységekre vonatkozó, a jogalkotó által egyértelműen megkülönböztetett felelősségi feltételek azonossá tételével járna, szembemegy e rendelkezések szerkezetével.⁶⁵

Az irányelv által szabályozott, egyszerű továbbításra irányuló tevékenység az adatok átvitelére korlátozódik, jellegét tekintve eltér a szolgáltatás igénybe vevője által küldött információnak a tárolására irányuló másik tevékenységtől. Az információtárolás mint tevékeny-

⁶² 14. cikk, (1) bekezdés.

⁶³ 2000/31/EK irányelv, (42) preambulumbekzdés.

⁶⁴ Ítélet, 63. pont.

⁶⁵ Indítvány, 99. pont.

ség bizonyos fokú érintettséggel, következésképpen bizonyos szintű ellenőrzéssel jár, így nem zárható ki, hogy a tárhelyszolgáltató jogellenes tevékenységre utaló körülményekről tudomást szerezve saját kezdeményezésre intézkedik.

Az irányelv az egyszerű továbbítást végző szolgáltatást nyújtó felelősségét együttes, de kimerítő jellegű feltételeknek rendeli alá.⁶⁶ E rendelkezés kifejezett szövege kizárja, hogy annak alkalmazásához további feltételeket lehessen előírni.

Az indítvány szerint az előterjesztő bíróság kérdéseire – amennyiben azok az egyszerű továbbításra irányuló tevékenység alkalmazásának bizonyos kiegészítő feltételek révén való korlátozására irányuló lehetőségre vonatkoznak – eleve nemleges választ kell adni.⁶⁷

Az EUB álláspontja szerint mivel a közvetítőszolgáltató mentesítésére vonatkozóan az irányelv nem ír elő további feltételt – azonkívül, hogy a hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosítására irányuló szolgáltatás nyújtásához a hozzáférésnek nem kell túllépnie a szükséges információtovábbítás végrehajtására irányuló, automatikus és passzív műszaki eljárás kereteit – az irányelv által a tárhelyszolgáltató mentesülésére vonatkozó feltételt a közvetítőszolgáltató felelősség alóli mentesülésére nem kell alkalmazni.

* * *

A Landgericht München I. további kérdése arra irányult, hogy úgy kell-e értelmezni a közvetítőszolgáltató mentesítését az irányelv szolgáltatófogalmával összefüggésben, hogy az e rendelkezésben említetten kívül más követelmények is támaszthatók a hírközlő hálózathoz való hozzáférést biztosító szolgáltatás nyújtójával szemben.

Másként fogalmazva, a kérdést előterjesztő bíróság arra várt választ, hogy a közvetítőszolgáltató, valamint az irányelv információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, a szolgáltató személy, a szolgáltatás igénybe vevője fogalommeghatározásaiból fakadó feltételek kiegészíthetők-e más, további íratlan feltételekkel. Ilyen kiegészítő feltételként elképzelhető lehet például a fő gazdasági tevékenység és az e tevékenység keretében történő ingyenes internet-hozzáférés nyújtása közötti szoros kapcsolat.

A kérdés kapcsán a főtanácsnok emlékeztetett arra, hogy a közvetítőszolgáltatóra vonatkozó irányelvi szabályozás szövegéből következik, hogy az annak alkalmazására vonatkozó három feltétel és a fogalommeghatározásokban előírt feltételek kimerítő jellegűek, és nem engednek teret az irányelvben előírt, további feltétel analógia útján való alkalmazásának, sem pedig más kiegészítő feltételnek.⁶⁸

Az EUB megállapítása szerint az irányelv szerinti szolgáltató fogalmával összefüggésben értelmezett egyszerű továbbítóra vonatkozó előírás csak egyetlen követelményt ír kifeje-

⁶⁶ A COM (1998) 586 végleges irányelvtervezet 28. oldalát idézi az indítvány 97. pontja.

⁶⁷ A közvetítőszolgáltatót mentesítő irányelvi rendelkezésekre tekintettel.

⁶⁸ Indítvány, 103, 104. pont.

zetten elő, azt, hogy annak az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó természetes vagy jogi személynek kell lennie.

E vonatkozásban az irányelv hivatkozott preambulumbekzdéséből következik, hogy az uniós jogalkotó az irányelv elfogadásával egyensúlyt teremtett a különböző érdekek között. Következésképp az irányelv egészét, és különösen az ezen egymással való összefüggésében értelmezett fogalmakat úgy kell tekinteni, mint amelyek ezt az uniós jogalkotó által megteremtett egyensúlyt juttatják kifejezésre.⁶⁹

Az EUB ítéletében pontosította, hogy a tényállás adta feltételek mellett nem feladata, hogy az uniós jogalkotó helyébe lépve e rendelkezésre olyan alkalmazási feltételeket írjon elő, amelyekről az uniós jogalkotó nem rendelkezett.⁷⁰ Az egyensúlyt felboríthatná ugyanis, ha az egyszerű továbbító részére megállapított mentesség feltételül olyan követelmények betartását szabnák, amelyeket az uniós jogalkotó nem helyezett kifejezetten kilátásba, erre tekintettel a hírközlő hálózathoz való hozzáférést biztosító szolgáltatás nyújtójával szemben az irányelvben rögzítettekén kívül további követelmények támasztását elvetette.

VII. AZ ÁLTALÁNOSAN MEGFOGALMAZOTT JOGSÉRTŐ MAGATARTÁSTÓL VALÓ ELTILTÁS ÉS AZ ALAPVETŐ JOGOK ÖSSZEEGYEZTETHETŐSÉGE

A Landgericht München I. kérdésével arra várt választ, hogy a tagállamok lehetővé tehetik-e a nemzeti bíróság számára, hogy az ügy érdemére vonatkozó eljárásban arra kötelezze a hozzáférést nyújtó szolgáltatót, hogy a jövőben hagyjon fel annak harmadik személyek számára történő lehetővé tételével, hogy e harmadik személyek egy bizonyos szerzői jogi védelem alatt álló művet egy konkrét internetkapcsolaton keresztül, fájlmegosztó weboldalak útján tegyenek elektronikusan letölthetővé. Nem ellentétes-e az irányelvnek a közvetítőszolgáltató által történő információtovábbításra vonatkozó előírásaival az olyan, kilátásba helyezett, a jogsértő magatartástól való eltiltó határozat, amely általánosan megfogalmazott tilalmat tartalmaz, annak címzettjére hagyva a meghozandó konkrét intézkedések megválasztását.

Másként fogalmazva, az általánosan megfogalmazott jogsértő magatartástól való eltiltás összeegyeztethető-e az információt továbbító szolgáltató felelősség alóli mentesülésére vonatkozó rendelkezéssel? Az előterjesztő bíróság kérdésében megfogalmazott előirányzott intézkedés annak a közvetítőszolgáltatóval szembeni előírására irányult, hogy a jövőben tartózkodjon attól, hogy harmadik személyek számára lehetővé tegye egy adott, szerzői jogi védelem alatt álló mű konkrét internetkapcsolaton keresztül, fájlmegosztó weboldalak útján történő elektronikus letölthetővé tételét. A technikai intézkedések megválasztása ez esetben természetesen nyitott kérdés maradna.

⁶⁹ (41) preambulumbekzdés.

⁷⁰ Ítélet, 69. pont.

Az EUB szerint egy olyan határozat, mint amelyet a kérdést előterjesztő bíróság kilátásba helyezett, amennyiben arra kötelezi az érintett hírközlő hálózathoz való hozzáférés nyújtóját, hogy akadályozza meg egy szerzői vagy szomszédos jog megsértésének a megismétlődését, a szellemi tulajdon védelméhez fűződő, az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglalt alapvető jog védelme körébe tartozik.⁷¹

Továbbá, megállapításai szerint, az előirányozott intézkedés – amely egyrészt a közvetítőszolgáltatót olyan kényszerrel sújthatja, amely annak gazdasági tevékenységét kedvezőtlenül érintheti, másrészt pedig korlátozhatja az ilyen szolgáltatás címzettjeinek az internethez való hozzáférés tekintetében fennálló szabadságát – sérti az egyénnek a vállalkozás szabadságához fűződő, a Charta 16. cikke által védett jogát, valamint másoknak a tájékozódás szabadságához való jogát, amelyet a Charta 11. cikke részesít oltalomban.

Az EUB Promusicae-ügyben hozott ítéletében már kimondta, hogy: „A közösségi jog megköveteli a tagállamoktól, hogy az irányelvek átültetése során azok olyan értelmezésére támaszkodjanak, ami lehetővé teszi a közösségi jogrend által védett különböző alapvető jogok igazságos egyensúlyának biztosítását. Továbbá az említett irányelvek átültetésére vonatkozó intézkedések végrehajtása során a tagállami hatóságoknak és bíróságoknak nemcsak az a kötelességük, hogy nemzeti jogukat ugyanezen irányelvekkel összhangban értelmezzék, hanem az is, hogy ne támaszkodjanak ezen irányelvek olyan értelmezésére, amely az említett alapvető jogokba vagy más közösségi jogi általános alapelvbe, mint az arányosság elvébe, ütközik.”⁷² Következésképp amikor több, az uniós jog által védett alapvető jog ütközik egymással, az érintett nemzeti hatóságoknak, illetve nemzeti bíróságnak kell biztosítaniuk az alapvető jogok közötti igazságos egyensúlyt.⁷³

Bár a főtanácsnok megjegyzése szerint: „az olyan jogsértő magatartástól való eltiltás, amelyet általánosan, konkrét intézkedések előírása nélkül fogalmaztak meg, potenciálisan jelentős jogbizonytalanságot jelent annak címzettje számára,⁷⁴ az EUB UPC Telekabel Wien-ítéletében már kimondta, hogy az olyan határozat, amely egy hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosítójára bízta annak eldöntését, hogy milyen konkrét intézkedéseket tesz az előirányzott cél elérésére, bizonyos feltételek mellett alkalmas ennek az igazságos egyensúlynak a megteremtésére.⁷⁵

Az EUB UPC Telekabel Wien-ítélete szerint az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltató jogellenes magatartástól való olyan eltiltása, amely a címzettre bízta annak eldöntését, hogy milyen konkrét intézkedéseket tesz, főszabály szerint összeegyeztethető az uniós joggal.⁷⁶

⁷¹ Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 17. cikk (2) bekezdés.

⁷² A 2008. január 29-i, Productores de Música de España kontra Telefónica de España, SAUC-275/06. sz. ügyben (Promusicae-ítélet), ECLI:EU:C:2008:54. hozott ítélet, 68.pont.

⁷³ Promusicae-ítélet, 70. pont.

⁷⁴ Indítvány, 118. pont.

⁷⁵ UPC Telekabel Wien-ítélet, 62. és 63. pont.

⁷⁶ UPC Telekabel Wien-ítélet, 64.pont.

A leginkább megfelelő intézkedések megválasztásának lehetősége bizonyos helyzetekben összeegyeztethető a jogellenes magatartástól való eltiltás címzettjének érdekével, ugyanakkor nem ez a helyzet, ha e választási lehetőségből jogbizonytalanság fakad. Ilyen körülmények között a meghozandó megfelelő intézkedések megválasztására vonatkozó felelősség teljes egészében a címzetre való áthárítása megkérdőjelezné az érintett jogok és érdekek közötti egyensúlyt.⁷⁷

Megfontolandó Cruz Villalón főtanácsnok UPC Telekabel Wien-ügyben tett indítványának e tárgyban tett megállapítása, miszerint: „mivel a meghozandó megfelelő intézkedések megválasztása magában foglalja a különböző alapvető jogok közötti megfelelő egyensúly megteremtését is, e szerepet valamely bíróságnak kell ellátnia, és az nem ruházható teljes mértékben a jogellenes magatartástól való eltiltás címzettjére”.⁷⁸

Bár nem ellentétes azokkal az irányelvi előírásokkal, amelyek szerint a bíróságok és közigazgatási hatóságok a szolgáltatót a jogsértés megszüntetésére vagy megelőzésére kötelezhetik, illetve azzal, hogy a jogosultak ideiglenes intézkedést kérhetnek, mindenképpen olyan jogsértő magatartástól való eltiltást jelent, amely annak címzettjére hagyja a meghozandó konkrét intézkedések megválasztását. Ilyen esetekben a jogsértő magatartástól való eltiltás iránti kérelmet elbíráló nemzeti bíróság feladata, hogy megbizonyosodjon arról, hogy rendelkezésre állnak-e az uniós jogból eredő korlátozásokkal összeegyeztethető, megfelelő intézkedések.⁷⁹

VIII. A JOGSÉRTŐ MAGATARTÁSTÓL VALÓ ELTILTÁS KORLÁTAI

Kérdései kapcsán a Landgericht München I. arra várt választ, hogy – az uniós jogi rendelkezésekre figyelemmel – ellentétes-e a hírközlő hálózathoz való hozzáférés nyújtójának mentességével az olyan bírósági tiltás, amely arra kötelezi a közvetítőszolgáltatót, hogy a jövőben tartózkodjon attól, hogy lehetővé tegye harmadik személyek számára, hogy az általa biztosított internetkapcsolaton keresztül – meghatározott védett mű tekintetében – sérelmet okozzanak, annak feltételezése mellett, hogy e tiltás alapján a szolgáltató szabadon választhatja meg a meghozandó műszaki intézkedéseket. A bíróság bizonytalan volt abban a kérdésben is, hogy az ilyen jogsértő magatartástól való eltiltás összhangban áll-e az érintett rendelkezéssel, amennyiben már eleve megállapítható, hogy a címzett csak úgy felelhet meg a bírósági tiltásnak, ha megszünteti az internetkapcsolatot, vagy azt jelszóvédelemmel látja el, vagy az e hálózaton keresztül futó minden adatátvitelt megvizsgál.

A főtanácsnok következtetései szerint nem ellentétes az irányelvi rendelkezésekkel a tagállamoknak az olyan közvetítőszolgáltatás nyújtójával szembeni megfelelő szankciói – így a

⁷⁷ Indítvány, 123. pont.

⁷⁸ Cruz Villalón főtanácsnok UPC Telekabel Wien-ügyben tett indítványa, 87–90. pont.

⁷⁹ Indítvány, 124. pont.

jogsértő magatartástól való eltiltás sem –, amelyiknek a szolgáltatásait harmadik személy a szellemitulajdon-jog megsértése céljából veszi igénybe.⁸⁰

Egyrészt az előírt szellemitulajdon-jogok érvényesítésének biztosításához szükséges intézkedéseknek, eljárásoknak és jogorvoslatoknak – a szellemitulajdon-jogok érvényesítéséről szóló irányelv előírásai szerint – méltányosnak és igazságosnak kell lenniük, és nem lehetnek indokolatlanul bonyolultak és költségesek, továbbá nem eredményezhetnek észszerőtlen határidőket és indokolatlan késedelmeket. Ezen intézkedéseknek emellett hatékonyak, arányosak és visszatartó hatásúnak kell lenniük, és azokat oly módon kell alkalmazni, hogy ne gátolják a törvényes kereskedelmet, továbbá biztosítékot nyújtsanak a velük való visszaéléssel szemben. Az érintett online szolgáltatásnyújtótól elvárt intézkedések nem állhatnak valamennyi ügyfele adatai összességének tevőleges nyomon követésében annak érdekében, hogy a szellemitulajdon-jogoknak az e szolgáltató internetes oldala útján történő valamennyi jövőbeli megsértését megelőzze.⁸¹ A jogsértő magatartástól eltiltó bírósági határozat meghozatala ezenkívül szükségessé teszi az érintett felek érdekei közötti egyensúly biztosítását.⁸²

Másrészt azonban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásairól szóló irányelv alkalmazása nem sértheti az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv alkalmazását, a nemzeti bíróságnak – az egyszerű továbbítást végző szolgáltatásnyújtóval szembeni jogsértő magatartástól való eltiltásról szóló feltételezett határozat meghozatala során – figyelemmel kell lennie az ezen irányelvből fakadó korlátozásokra.⁸³

A jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásban az e szolgáltatóval szemben előírt kötelezettségeknek feltétlenül valamely tényleges jogsértés megszüntetésére vagy megelőzésére kell irányulniuk, és azok nem foglalhatnak magukban általános nyomon követési kötelezettséget.

Az irányelv preambulumbekzdésében előírt rendelkezések alkalmazása során szintén figyelemmel kell lenni az uniós jog által védett elvekre és alapvető jogokra, különösen a véleménynyilvánításnak, a tájékozódásnak és a vállalkozásnak a Charta 11. és 16. cikkében biztosított szabadságára.⁸⁴

* * *

⁸⁰ Indítvány, 106. pont.

⁸¹ L'Oréal és társai-ítélet, C-324/09, EU:C:2011:474, 139. pont; 2011. november 24-i Scarlet Extended SA kontra a Société belge des auteurs, compositeurs et  diteurs SCRL (SABAM), C-70/10. sz.  gy, ECLI:EU:C:2011:771, 36. pont.

⁸² Indítvány, 108. pont.

⁸³ Scarlet Extended-ítélet, 34. pont.

⁸⁴ 2000/31/EK  rnyelv, (1)  s (9) preambulumbekzdés.

A kérdést előterjesztő bíróság a továbbiakban e körben még azzal kapcsolatban várt választ, hogy a hivatkozott három intézkedés – az internetkapcsolaton keresztülfutó adatátvitel vizsgálata vagy megszüntetése, illetve annak jelszóvédelemmel való ellátása – összeegyeztethető-e az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv rendelkezéseivel.

Az EUB e három intézkedés alapján megvizsgálta a tervezett határozat uniós joggal való összeegyeztethetőségét. Megállapításai az alábbiak.

- Az összes továbbított információ nyomon követését eleve ki kell zárni, mivel ellentétes az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv azon rendelkezésével, amelynek értelmében tilos a hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosítóival szemben az általuk továbbított információk nyomon követésére vonatkozó általános kötelezettséget előírni.⁸⁵ Ez a kötelezettség – az irányelv preambulumbekzdésében rögzítettek szerint – „egyedi esetben”⁸⁶ alkalmazandó. Az e rendelkezés szerint elfogadható nyomon követési kötelezettséghez az intézkedésnek a nyomon követés tárgyát és időtartamát tekintve korlátozottnak kell lennie, ami az olyan intézkedés esetében, amely a hálózaton keresztül futó összes adatátvitel vizsgálatára irányul, nem teljesülhet.⁸⁷
- Az internetkapcsolat teljes megszüntetésére irányuló intézkedés nyilvánvalóan összeegyeztethetetlen az alapvető jogok közötti megfelelő egyensúly követelményével, végrehajtása súlyosan sérti az olyan személy vállalkozási szabadságát, aki – akár csak kiegészítő jelleggel – internet-hozzáférés nyújtására irányuló gazdasági tevékenységet folytat azáltal, hogy a vállalkozás szabadságát kevésbé korlátozó intézkedések kilátásba helyezése nélkül – egy kisebb szerzői jogi jogsértés megszüntetése érdekében – gyakorlatilag teljes mértékben megtiltja számára e gazdasági tevékenység folytatását.

Az EUB Scarlet Extended-ítéletében kimondta, hogy figyelemmel az alkalmazandó alapvető jogokra, az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltató jogellenes magatartástól való olyan eltiltása, amely arra kötelezi, hogy valamennyi, szolgáltatásán áthaladó elektronikus adatátvitelre a teljes ügyfélköre vonatkozásában, megelőző jelleggel, kizárólag saját költségére és időbeli korlátozás nélkül szűrőrendszert működtessen, ellentétes az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásairól és az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv vonatkozó rendelkezéseivel.⁸⁸ Továbbá az UPC Telekabel Wien-ítélet szerint bizonyos körülmények között nem ellentétes e rendelkezésekkel az olyan intézkedés, amely valamely internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatót arra kötelez, hogy az blokkolja ügyfeleinek egy adott internetes oldalhoz való hozzáférését.⁸⁹

Az EUB szerint az ilyen intézkedést úgy kell tekinteni, mint amely nem tartja tiszteletben az azon alapjogok közötti igazságos egyensúly biztosításának követelményét, amelyeket

⁸⁵ 2000/31/EK irányelv 15. cikk (1) bekezdés.

⁸⁶ 2000/31/EK irányelv, (47) preambulumbekzdés.

⁸⁷ Indítvány, 132. pont.

⁸⁸ Scarlet Extended-ítélet, 54. pont.

⁸⁹ UPC Telekabel Wien-ítélet, 64. pont.

egymással összhangba kell hozni.⁹⁰ Az ilyen intézkedés szembemegy a szellemitulajdon-jogok érvényesítéséről szóló irányelv előírásaival, amely szerint az eltiltó határozatot hozó bíróságnak ügyelnie kell arra, hogy a meghatározott intézkedések ne képezzék a jogszerű kereskedelem akadályát.⁹¹

Az internetkapcsolat jelszóvédelemmel való ellátására irányuló intézkedés a hírközlő hálózathoz való hozzáférést biztosító szolgáltató vállalkozási szabadságát és e szolgáltatás címzettjeinek tájékozódási szabadságát is korlátozhatja. Az EUB UPC Telekabel Wien-ítéletében foglaltak szerint: „Amennyiben ezen alapvető jogok korlátozására a szellemi tulajdonnak a Charta 17. cikke (2) bekezdésében biztosított védelméhez való jog érvényesítése érdekében kerül sor, értékelésük magukban foglalja az érintett alapvető jogok közötti megfelelő egyensúly megteremtését.”⁹²

Az ezen egyensúly megteremtését lehetővé tevő mechanizmusokat, amennyiben azok bizonyos korlátokat írnak elő a közvetítővel szemben hozott intézkedések tekintetében, egyrészt a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásairól és az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv tartalmazza. Másrészt e mechanizmusoknak a nemzeti jog alkalmazásából kell származniuk,⁹³ mivel a nemzeti jog határozza meg a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárások különös szabályait.

A nemzeti bíróság a jogsértő magatartástól való eltiltásnak a közvetítőszolgáltatóval szemben való alkalmazása során köteles meggyőződni arról:

- hogy az intézkedések összhangban állnak a szellemitulajdon-jogok érvényesítéséhez szükséges irányelvi előírásokkal, különösen, hogy azok hatékonyak, arányosak és visszatartó hatásúak-e,
- hogy az intézkedések az irányelveknek megfelelő valamely tényleges jogsértés megszüntetésére vagy megelőzésére irányulnak, és általános nyomon követési kötelezettséget nem foglalnak magukban,
- hogy e rendelkezések alkalmazása, valamint a nemzeti jog szerinti más szabályok tiszteletben tartják az alkalmazandó alapvető jogok, különösen egyrészt a Charta által biztosított, a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága, a vállalkozás szabadsága, másrészt annak a szellemi tulajdon védelméről szóló rendelkezései által védett alapvető jogok közötti megfelelő egyensúlyt.⁹⁴

A EUB a hírközlő hálózathoz való hozzáférést biztosító szolgáltató vállalkozási szabadsága és e szolgáltatás címzettjeinek tájékozódási szabadsága kérdésével kapcsolatban öt megállapítást tett, ezek az alábbiak:

⁹⁰ 2011. november 24-i Scarlet Extended-ítélet, 49. pont; 2015. július 16-i a Coty Germany GmbH kontra Stadtparkasse Magdeburg, C-580/13. sz. ítélet, ECLI:EU:C:2015:485, 35. és 41. pont.

⁹¹ 2004/48 irányelv, 3. cikk, L'Oréal és társai-ítélet, C-324/09, EU:C:2011:474, 140. pont.

⁹² UPC Telekabel Wien-ítélet, 47. pont.

⁹³ Promusicae-ítélet, C-275/06, EU:C:2008:54, 66. pont.

⁹⁴ Indítvány, 115. pont.

- Az ilyen intézkedés nem sérti a hírközlő hálózathoz való hozzáférést nyújtó személy vállalkozás szabadságához való jogának lényeges tartalmát, mivel ez a lépés csupán az internet-hozzáférést nyújtó által folytatott tevékenység gyakorlásának egyik technikai részletszabályát változtatja meg elhanyagolható mértékben.
- Az internetkapcsolat jelszóvédelemmel való ellátására irányuló intézkedés nem olyan lépés-e, amely sértené az internet-hozzáférésre irányuló szolgáltatás címzettjei tájékozódási szabadságához való jogának lényeges tartalmát, mivel csak arra kötelezi a címzetteket, hogy kérjenek jelszót. Emellett természetesen ez a kapcsolat csupán az egyik módja az internetelésnek.
- Az intézkedésnek szigorúan célirányosnak kell lennie, vagyis arra kell szolgálnia, hogy a szerzői vagy szomszédos jogok harmadik személy által történő megsértésének anélkül vessen véget, hogy ez kihatással lenne az internet-hozzáférés nyújtójának szolgáltatásait igénybe vevő internetfelhasználók jogszerű információkhoz való hozzáféréseinek a lehetőségére. Ellenkező esetben ugyanis az internet-hozzáférés nyújtójának az említett felhasználók tájékozódási szabadságába való beavatkozása az elérni kívánt célra figyelemmel indokolatlan lenne.⁹⁵ A hírközlő hálózathoz való hozzáférés nyújtójának a hálózati kapcsolat biztonsági védelemmel való ellátására irányuló intézkedése azonban nem korlátozná az internet-hozzáférés nyújtójának szolgáltatásait igénybe vevő internetfelhasználók jogszerű információ-hozzáférési lehetőségeit, mivel ez a megoldás az internetes oldalakat nem blokkolja.
- A határozat címzettje által annak végrehajtása során megtett intézkedéseknek kellően hatékonyaknak kell lenniük a szóban forgó alapvető jog védelmének biztosításához, vagyis azt a hatást kell elérniük, hogy megakadályozzák, vagy legalábbis nehezen kivitelezhetővé tegyék a védelem alatt álló művek engedély nélküli megtekintését, és komolyan visszatartsák az ezen határozat címzettjének szolgáltatásait igénybe vevő internetfelhasználókat attól, hogy a részükre az említett alapvető jog megsértésével hozzáférhetővé tett műveket megtekintsék.⁹⁶ Az internetkapcsolat jelszóvédelemmel való ellátására irányuló intézkedés így eltérítheti az internetkapcsolat felhasználóit a szerzői vagy szomszédos jogok megsértésétől, amennyiben a kért jelszó megszerzéséhez fel kell fedniük a kilétüket, nem cselekedhetnek névtelenül. Ezt a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia.⁹⁷
- A kérdést előterjesztő bíróság szerint a három intézkedésen kívül nem létezik más olyan lépés, amelyet a hírközlő hálózathoz hozzáférést nyújtó szolgáltató a gyakorlatban annak érdekében megtehetne, hogy a határozatnak eleget tegyen.

⁹⁵ UPC Telekabel Wien-ítélet, C-314/12, 56. pont.

⁹⁶ UPC Telekabel Wien-ítélet, 62. pont.

⁹⁷ Ítélet, 96. pont.

IX. A WIFIHÁLÓZAT JELSZÓVAL VÉDETTÉ TÉTELE

Több EU-tagállam nemzeti joga tartalmaz olyan eszközöket, amelyek lehetővé teszik az internetkapcsolattal rendelkező személy felelősségének annak alapján való megállapítását, hogy elmulasztotta a harmadik személyek által esetlegesen elkövetett jogsértések megakadályozására irányuló megfelelő intézkedések meghozatalát. A főtanácsnok indítványában franciaországi, németországi és az Egyesült Királyságból származó szabályozást említ, amelyek arra irányulnak, hogy az internet-előfizetők, ideértve a wifihálózatok üzemeltetőit, kötelesek biztonságossá tenni wifihálózatukat annak elkerülése érdekében, hogy felelősségük megállapítható legyen a harmadik személyek által védett műalkotások és tárgyak vonatkozásában elkövetett jogsértésekért.⁹⁸ Azonban az ilyen hálózat jelszóval védetté tételére irányuló kötelezettség potenciálisan számos jogi ellenvetésbe ütközik.⁹⁹

- A jelszóval védetté tételre irányuló kötelezettség bevezetése potenciálisan megkérdőjelezi az olyan vállalkozások üzleti modelljét, amelyek az internet-hozzáférést más szolgáltatásaikhoz kapcsolódóan kínálják. Ha a hálózat jelszóval védetté tétele és a felhasználók kezelése költségekkel és szabályozási nehézségekkel jár, a vállalkozások egy része nem lesz hajlandó e kiegészítő szolgáltatás nyújtására. A további címzettek – mivel a szolgáltatás rendszeres azonosításra vagy jelszó beírására köteleznék őket, például a gyorséttermek vagy üzletek vásárlói – egyszerűen lemondanak annak használatáról.
- A wifihálózat jelszóval védetté tételére irányuló kötelezettség előírása a felhasználók azonosítását és azok adatainak kezelését teszi szükségessé azon személyek számára, akik e hálózatot annak érdekében üzemeltetik, hogy internet-hozzáférést biztosítsanak ügyfeleik és a nyilvánosság részére. Ez további költségkihatással jár. Az eljárás során a Sony Music írásbeli észrevételeiben arra mutatott rá, hogy valamely jogsértés regisztrált felhasználó általi elkövetésének bizonyításához a wifihálózat üzemeltetőjének tárolnia kell azokat az IP-címeket és külső portokat, amelyeken keresztül a regisztrált felhasználó internetkapcsolatot létesített. Mivel a wifihálózatok felhasználóinak azonosítása az internetszolgáltató által kiosztott IP-cím alapján történik, ehhez a wifihálózat üzemeltetőjének a felhasználók regisztrálását és azonosítását elvégző informatikai rendszert kell igénybe vennie. Az ilyen adminisztratív előírások egyértelműen aránytalannak tűnnek, amennyiben olyan személyekről van szó, akik ügyfeleik vagy potenciális ügyfeleik részére fő tevékenységükhöz képest kiegészítő jelleggel, wifihálózaton útján biztosítanak internet-hozzáférést.
- Meg kell állapítani, hogy – bár valamely ténylegesen jogsértő magatartástól való eltiltás keretében a wifihálózatok jelszóval védetté tételére irányuló kötelezettség önmagában nem egyenértékű az információk nyomon követésére vagy a jogellenes te-

⁹⁸ Indítvány, 136. pont.

⁹⁹ Indítvány, 137. pont.

vékenységre utaló tények vagy körülmények kivizsgálására irányuló, tiltott, általános nyomon követési kötelezettséggel, azonban a felhasználók azonosítására és regisztrációjára irányuló kötelezettség általános körű alkalmazása a köztes szolgáltatókra vonatkozó felelősségi rendszerhez vezethet, ami e rendelkezéssel már nem egyeztethető össze. A szerzői jogi jogsértések üldözése keretében a hálózat jelszóval védetté tételében nem cél, hanem pusztán olyan megelőző intézkedés, amely lehetővé teszi a hálózat üzemeltetője számára, hogy bizonyos ellenőrzést gyakoroljon a hálózaton folyó tevékenységek felett. Ugyanakkor a köztes szolgáltatók ilyen aktív és megelőző szereppel való felruházása ellentétes lenne az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvvel védelemben részesített különleges jogállásukkal.¹⁰⁰

- A jelszóhasználat előírása – mint intézkedés – önmagában nem hatékony, így annak megfelelő jellege és arányossága továbbra is kétséges.

A jelszóval védetté tételre irányuló intézkedések, tekintettel arra, hogy azokat könnyű megkerülni, a védett műalkotásokkal szembeni jogsértések megelőzése szempontjából nem hatékonyak. A jelszóhasználat bevezetése potenciálisan leszűkíti a felhasználói kört, ugyanakkor a védett műalkotásokkal szembeni jogsértéseket szükségszerűen nem zárja ki. Másrészt az egyszerű továbbítást végző szolgáltatásnyújtó korlátozott eszköztárral rendelkezik a peer-to-peer forgalomban történő fájlcserek követéséhez, amelynek ellenőrzése olyan fejlett és költséges technikai megoldások alkalmazását teszi szükségessé, amelyek kapcsán a magánélet védelme és a bizalmas információkezelés vonatkozásában komoly fenntartások merülnek fel.¹⁰¹

Miként az EUB Scarlet Extended-ítélete megállapítja, a wifihálózat jelszóval védetté tételére irányuló kötelezettség – mint a szerzői jog internetes védelmének módja – nem tartja tiszteletben azt a követelményt, hogy megfelelő egyensúly álljon fenn egyrészt a szellemi tulajdon-jog védelme, amelyben a szerzői jog jogosultja részesül, másrészt a vállalkozás szabadságának védelme között, amelyben az érintett szolgáltatásnyújtók részesülnek.¹⁰² A jogszerű tartalmú adatátvitelhez való hozzáférés korlátozása ezenkívül a szólásszabadságnak és a tájékozódás szabadságának a korlátozásával járna.¹⁰³

A hivatkozott három intézkedés, az internetkapcsolaton keresztül futó adatátvitel vizsgálata vagy megszüntetése, illetve annak jelszóvédelemmel való ellátása közül az első két intézkedést elutasította. Az az állítás, hogy a hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosítójának nem kell az internetkapcsolatot biztonsági védelemmel ellátnia, a szellemi tulajdonhoz fűződő jogot mindennemű védelemtől megfosztaná, az igazságos egyensúly elvével ellentétes lenne.¹⁰⁴ Így az internetkapcsolat biztonsági védelemmel való ellátására irányuló

¹⁰⁰ Indítvány, 144. pont.

¹⁰¹ Indítvány, 146. pont.

¹⁰² Scarlet Extended-ítélet, 47. pont; SABAM-ítélet, C-360/10, EU:C:2012:85, 47. pont.

¹⁰³ Scarlet Extended-ítélet, 50. pont.

¹⁰⁴ 2015. július 16-i Coty Germany-ítélet, 37. és 38. pont.

intézkedést olyan lépésnek kell minősíteni, amely alkalmas a szellemi tulajdon védelméhez fűződő alapvető jog és a hírközlő hálózathoz való hozzáférést biztosító szolgáltató vállalkozási szabadságához fűződő jog, valamint az e szolgáltatás címzettjeinek tájékoztatói szabadságához való jog közötti igazságos egyensúly megteremtésére.¹⁰⁵

Az EUB a feltett kérdésekre adott válasza szerint az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv rendelkezéseit – összefüggésben, az alapvető jogok védelméből eredő követelményekre, valamint a szerzői jogi és szomszédos jogi szabályok összehangolásáról szóló irányelvekben foglalt szabályokra is figyelemmel – úgy kell értelmezni, hogy azzal főszabály szerint nem ellentétes olyan határozat meghozatala, amely kényszerítő bírság terhe mellett arra kötelezi a nyilvános internetkapcsolatot lehetővé tevő hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosítóját, hogy akadályozza meg azt, hogy harmadik személyek szerzői jogi védelem alatt álló művet vagy abból származó részleteket ezen az internetkapcsolaton keresztül fájlmegosztó weboldalak útján (peer-to-peer) a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegyenek. Azzal, hogy a hozzáférést nyújtó szolgáltató szabadon választhatja meg a határozatban foglaltaknak való megfelelés érdekében megteendő műszaki intézkedéseket – még ha választása egyedül az internetkapcsolat jelszóvédelemmel való ellátására szűkíthető is le – az internetfelhasználóknak a kért jelszó megszerzéséhez fel kell fedniük a kilétüket, így nem cselekedhetnek névtelenül. E kérdést az előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia.¹⁰⁶

X. ÖSSZEGZÉS

A belső piacot magában foglaló, belső határok nélküli térség lehetővé teszi az elektronikus kereskedelmi szolgáltatásokat nyújtók számára, hogy versenyképességük növelése érdekében fejlesszék határokon átnyúló tevékenységüket, és így a vállalkozások és a polgárok számára új lehetőséget biztosít az információk határoktól független átadására és átvételére, a fogyasztók számára pedig az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés új formáira.

A wifihozzáférési pontok kiemelkedően jelentős lehetőséget hordoznak magukban, ezért minden olyan intézkedést, amely e tevékenység fejlődésének a korlátozásával járhat, az általuk nyújtott esetleges előnyökre figyelemmel fokozott vizsgálat alá kell vetni.

Az arányosság elvének megfelelően az irányelvben előírt intézkedések szigorúan a belső piac megfelelő működésének eléréséhez szükséges minimumra korlátozódnak; amennyiben közösségi szintű fellépés szükséges, továbbá annak érdekében, hogy az elektronikus kereskedelmet illetően biztosított legyen egy ténylegesen belső határok nélküli térség létezése, ennek az irányelvnek a közérdekű célok védelmének magas szintjét kell biztosítania.

Az olyan jogellenes magatartástól való eltiltás, amely a fő tevékenységükhöz képest kiegészítő jelleggel wifihálózatot üzemeltető személyek számára az e hálózathoz való hozzáférés biztonságosabbá tételére irányuló kötelezettséget ír elő, ellentétes az elektronikus

¹⁰⁵ Ítélet, 100. pont.

¹⁰⁶ Ítélet, 101. pont.

kereskedelemről szóló irányelvnek az alkalmazandó alapvető jogok védelméből fakadó követelményekre tekintettel értelmezett fenti rendelkezéseivel.

A tagállamoknak a közvetítőként eljáró szolgáltatók felelősségével kapcsolatos jogszabályaiban és esetjogában meglévő, illetve keletkező egyenlőtlen ségek egyaránt megzavarják a belső piac zavartalan működését, különösen a határokon átnyúló szolgáltatások fejlődésének gyengítésével és a verseny torzításával; a szolgáltatóknak bizonyos körülmények között kötelességük fellépni azzal a céllal, hogy a jogellenes tevékenységeket megelőzzék vagy azoknak véget vessenek.

Az irányelv felelősségre vonatkozó rendelkezései nem zárják ki, hogy az elektronikus hírközlési és adatvédelmi irányelv és a szolgáltatási irányelv által megállapított korlátok között a védelmet és az azonosítást szolgáló technikai rendszereket és a digitális technológia által lehetővé tett technikai ellenőrző eszközöket fejlesszenek ki, és ilyeneket hatékonyan működtessenek.¹⁰⁷

Jelen ügyben a szerzői jogok jogosultja, a Sony Music Entertainment Germany GmbH nem követelhet kártérítést Tobias Mc Fadden szolgáltatótól amiatt, hogy harmadik személyek a hálózati kapcsolatot az ő szellemi alkotásához fűződő jogainak megsértésére használták fel. Mivel az ilyen kártérítési kérelemnek nem adható hely, az is kizárt, hogy a jogosult kérhesse a kártérítési kérelmével összefüggésben felmerült felszólítási, illetve bírósági eljárási költségek megtérítését. Azonban nem ellentétes az irányelvvel az, hogy a jogosult a nemzeti hatóságtól vagy bíróságtól a szolgáltatónak az ügyfelei által elkövetett szerzői jogi megsértés megszüntetésére vagy megelőzésére való kötelezését kérje. Az EUB ítélete szerint az internetkapcsolat jelszóvédelemmel való ellátását elrendelő intézkedés alkalmas arra, hogy egyensúlyt biztosítson egyfelől a szerzői jogok jogosultjainak a szellemi tulajdonhoz fűződő jogai, másfelől a hozzáférést biztosító szolgáltató vállalkozási szabadsághoz és a hálózati felhasználók tájékoztatói szabadsághoz való joga között.¹⁰⁸

Az ügy kapcsán megjelent cikkek a főtanácsnok indítványának fényében lényegében a technikai megvalósítás és a szükségesség kérdéseit vizsgálják.¹⁰⁹

¹⁰⁷ Az Európai Parlament és Tanács 1995. október 24-i 95/46/EK irányelve a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, és az 1997. december 15-i, 97/66/EK irányelve a személyes adatok feldolgozásáról és a magánszféra védelméről a telekommunikációs szektorban.

¹⁰⁸ www.curia.europa.eu: Sajtó és Tájékoztatás, SAJTÓKÖZLEMÉNY, Luxembourg, 2016. szeptember 15.

¹⁰⁹ <http://www.blplaw.com/expert-legal-insights/articles/the-mcfadden-case-signals-of-relief-for-public-wifi-providers/>; <http://www.schoenherr.eu/publications/publications-detail/eu-liability-of-wi-fi-providers-for-copyright-infringements-case-tobias-mcfadden-vs-sony-music-en/>; <http://kluwercopyrightblog.com/2016/09/22/provider-of-free-wi-fi-is-not-liable-for-copyright-infringement/>; <http://fortune.com/2016/09/15/wifi-hotspot-sony-eu/>; <https://www.linx.net/public-affairs/cjeu-advocate-general-argues-for-mcfadden-in-open-wi-fi-case>.